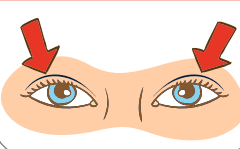

Obrázkový slovník

54. priadza

59. viečka

65. kyjak

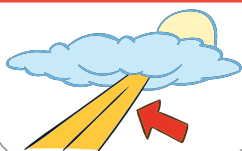
69. kimono

72. mlynček

54. žiara

60. uhlie

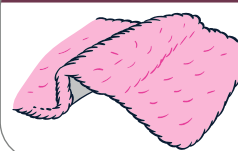
65. lyko

69. legíny

72. plyš

55. jeleň

60. uhlíky

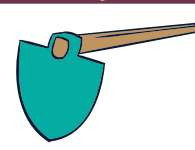
66. činel

69. výhybka

73. motyka

55. junák

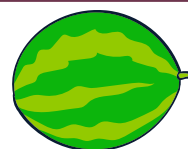
60. vedro

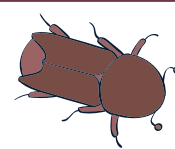
66. dirigent

70. dyňa

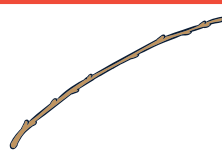
74. lykožrút

55. koľaj

61. halúzka

66. harfa

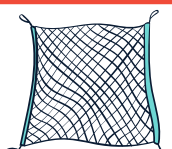
70. nylon

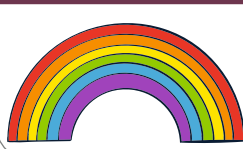
74. lysina

55. sieť

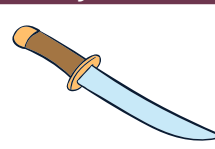
63. dúha

66. trúbka

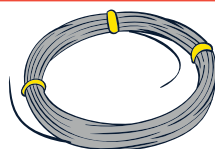
71. dýka

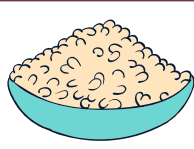
75. dikobraz

56. drôt

63. krúpy

68. gyps

71. sílon

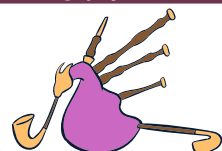
75. lama

56. drôtenka

65. gajdy

68. chyža

72. lýtko

77. kyvadlo

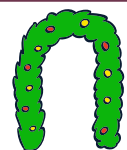
56. kôпка

65. gunár

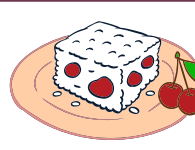
69. girlanda

72. mlyn

78. nákyp

1.

--	--	--	--	--

2.

--	--	--	--	--

3.

--	--	--	--	--

4.

--	--	--	--	--

5.

--	--	--	--	--

6.

--	--	--	--	--

7.

--	--	--	--	--

8.

--	--	--	--	--

9.

--	--	--	--	--

10.

--	--	--	--	--

Pokyny:

1. Utvor slovo zo začiatočných písmen slov v obrázkovom slovníku OS 3.
2. Slová priadza, lyko, nylon majú podobný význam. Vo štvrtom stĺpci je ich spoločné pomenovanie a v piatom stĺpci je významovo podobné slovo, ktoré nie je v slovníku.
3. Nájdí v OS 3 ďalšiu trojicu slov s podobným významom. Do štvrtého stĺpca napíš ich spoločné pomenovanie a do piateho stĺpca významovo podobné slovo, ktoré nie je v OS 3.
4. Prepíš slová z posledného riadka OS 3.
5. Pod každé slovo v riadku 4 napíš vhodnú vlastnosť (prídavné meno).
6. Prepíš slová z predposledného riadka OS 3.
7. Usporiadaj slová z riadka 6 podľa abecedy.
8. Usporiadaj slová z riadka 6 podľa iného pravidla.
9. Vypíš slová pomenúvajúce hudobné nástroje.
10. Pod každé slovo v riadku 9 napíš pomenovanie podobného hudobného nástroja.

Zvýrazňovanie v OS 3:

Zakrúžkuj slová s dvojhláskou; daj hviezdičku k slovám, v ktorých je po l tvrdé y; daj trojuholník k jednoslabičným slovám; daj krúžok k...

Jazyková a komunikačná gramotnosť

Technická a profesijná gramotnosť

Matematická gramotnosť

Zdravotná a pohybová gramotnosť

Informatická gramotnosť

Umelecká gramotnosť

Prírodovedná gramotnosť

Spoločensko-vedná gramotnosť

Človek a svet práce

Jazyk a komunikácia

Zdravie a pohyb

Matematika a informatika

Umenie a kultúra

Matematika a informatika

Človek a spoločnosť

Človek a príroda

Finančná gramotnosť	Občianska gramotnosť
Environmentálna gramotnosť	Digitálna gramotnosť
Sociálna a emocionálna gramotnosť	
Čitateľská a vizuálna gramotnosť	

VO Jazyk a komunikácia
„VOJaK“

VO Matematika a informatika

VO Človek a príroda

VO Človek a spoločnosť

VO Človek a svet práce

VO Umenie a kultúra

VO Zdravie a pohyb

VO Čítanie a práca s informáciami

VO Technika a informatika	VO Občianstvo a spoločnosť
VO Občianstvo a komunita	VO Zdravie a príroda
VO Osobnosť a subjektívna pohoda	VO Jazyk a čítanie
VO Ekonomika a financie	VO Komunikácia a informatika

8.1 Rámcový učebný plán pre základné školy s vyučovacím jazykom slovenským

Vzdelávacia oblasť	Zoznam vyučovacích predmetov	1. cyklus			2. cyklus		3. cyklus			
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
Jazyk a komunikácia	slovenský jazyk a literatúra				12		19			
	cudzí jazyk				6		12			
	druhý cudzí jazyk									
Matematika a informatika	matematika				8		17			
	informatika				2		3			
Človek a príroda	človek a príroda				4		16			
	biológia									
	fyzika									
	chémia									
Človek a spoločnosť	človek a spoločnosť				5		13			
	občianska náuka									
	geografia									
	dejepis									
	náboženská výchova náboženstvo/etická výchova				2		4			
Človek a svet práce	človek a svet práce				2		4			
Umenie a kultúra	hudobná výchova				2		3			
	výtvarná výchova				2		4			
Zdravie a pohyb	telesná a športová výchova				4		8			
Sumár hodín (za cyklus bez disponibilných hodín)		64			49		103			
Voliteľné (disponibilné) hodiny		6			4		16			
Spolu za cyklus		70			53		119			
Časové dotácie v ročníkoch		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
		22	23	25	26	27	29	30	30	30

Komunikačná interakcia	porozumenie
Hovorená interakcia	komunikácia, interakcia
Písaná produkcia	vnímanie, umenie
Vecná recepcia	hovorená reč
Zážitková recepcia	písanie, písaná reč

Vzdelávacie štandardy

Vzdelávacia oblasť Jazyk a komunikácia

Podoblasť vyučovania prvého jazyka predmetu
slovenský jazyk a literatúra
1. cyklus

Vzdelávacia oblasť Jazyk a komunikácia

Podoblasť vyučovania prvého jazyka predmetu slovenský jazyk a literatúra

Charakteristika podoblasti

Ovládanie jazyka alebo viacerých jazykov je v dnešnej informačnej a globalizovanej spoločnosti nevyhnutným predpokladom spoločenského a pracovného uplatnenia človeka. Vzdelávacia oblasť Jazyk a komunikácia zohráva dôležitú úlohu pri rozvíjaní jazykovej a komunikačnej gramotnosti žiaka, ktoré ho pripravuje na proces vzdelávania a následne na pracovnú a životnú seberealizáciu. Učenie sa jazykov žiakovi pomáha aj pri osobnostnom, sociálnom a kultúrnom rozvoji.

Vzdelávacia oblasť Jazyk a komunikácia sa člení na **tri podoblasti**, ktoré odrážajú rôzne potreby učenia sa jazyka:

1. vyučovanie prvého jazyka;
2. vyučovanie slovenského jazyka ako druhého jazyka;
3. vyučovanie cudzích jazykov.

Všetky tri podoblasti vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia prispievajú k rozvíjaniu **jazykovej a komunikačnej gramotnosti**, ktorá zahŕňa spôsobilosť porozumieť, vyjadriť a interpretovať fakty, pojmy, pocity a názory hovoreným a písaným jazykom, využívajúc aj vizuálne, audiovizuálne a digitálne materiály v rôznych kontextoch. Jazyková a komunikačná gramotnosť zahŕňa aj spôsobilosť efektívne, rešpektujúco a situačne vhodne komunikovať s inými ľuďmi. Pri rozvíjaní uvedených spôsobilostí žiaka v základnom vzdelávaní sa postupuje podľa úrovne a potrieb osvojovania si jazyka s uplatnením gradácie vo vzdelávacích cykloch. Postupnosť rozvíjania jazykovej a komunikačnej gramotnosti je konkretizovaná vo všetkých troch podoblastiach vzdelávacej oblasti.

Vychádzajúc z potrieb nadobúdania jazykovej a komunikačnej gramotnosti pilierom vzdelávacej oblasti sú komunikačné činnosti (interakcia, produkcia a recepcia), ktoré sú v rámci podoblastí spracované podľa špecifik vyučovania jednotlivých jazykov. **Interakcia** zahŕňa schopnosti žiaka primerane vstupovať do komunikácie, efektívne komunikovať myšlienky, pocity, potreby a názory, rešpektovať komunikačného partnera a uplatňovať sociokultúrne zvyklosti. **Produkcia** zahŕňa tvorenie rôznych žánrov hovoreného a písaného textu a kultivovanie verbálneho a neverbálneho vyjadrovania. **Recepcia** zahŕňa vnímanie a porozumenie rôznych žánrov počúvaného a čítaného textu, s dôrazom na vyhodnotenie a využitie získaných informácií.

Všeobecné ciele vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia (v rámci podoblastí sú ciele konkretizované a doplnené):

- Uplatňovať osvojené jazykové znalosti v praktických komunikačných činnostiach (hovorenie, počúvanie, čítanie, písanie).
- Využívať komunikačné činnosti pri vzdelávaní, seberealizácii a pri napĺňaní rôznych komunikačných a kultúrnych potrieb.
- Kultivovať jazykovú interakciu a porozumieť jazykovej a kultúrnej rozmanitosti.
- Získať skúsenosti s využívaním rôznych textov a foriem komunikácie (hovorená, písaná, vizuálna, audiovizuálna, digitálna).
- Osvojiť si stratégie porozumenia a tvorenia textu a využívať ich pri spracúvaní a vyhodnocovaní informácií a pri sebvýjadrovaní.
- Vytvárať a upevňovať pozitívny vzťah k učeniu sa jazykov a k jazyku ako spoločenskej, kultúrnej a individuálnej hodnote.
- Osvojiť si efektívne stratégie učenia sa jazyka a posilňovať autonómnosť pri jazykovom rozvoji.

Ciele vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia napomáhajú dosahovať všeobecné **ciele základného vzdelávania** najmä v týchto bodoch: rozvíjanie gramotnosti; praktické používanie jazyka pri napĺňaní komunikačných a vzdelávacích potrieb žiaka; využívanie nových digitálnych foriem komunikácie; formovanie pozitívneho vzťahu k jazyku a chápanie jazykovej a kultúrnej rozmanitosti; vedomé rozvíjanie učebných stratégií a prevzatie zodpovednosti za vlastný jazykový rozvoj.

Vzdelávacia oblasť Jazyk a komunikácia podporuje aj rozvíjanie **prierezových gramotností**. Vo vzťahu k *čitateľskej gramotnosti* kladie vyučovanie jazyka jej základy a vedie žiaka k osvojovaniu stratégií porozumenia a tvorenia textu, čím ho pripravuje na učenie sa z textu vôbec. Prácou s textami, v ktorých sa jazyková zložka kombinuje s vizuálnou zložkou, prispieva vzdelávacia oblasť aj k rozvíjaniu *vizuálnej gramotnosti*. Osvojené stratégie porozumenia a tvorenia textu a schopnosti získať, spracovať a vyhodnotiť informácie z rôznych informačných zdrojov žiak využíva pri rozvíjaní ďalších prierezových gramotností (*občianska gramotnosť, digitálna gramotnosť, finančná gramotnosť, environmentálna gramotnosť, sociálna a emocionálna gramotnosť*). K rozvíjaniu prierezových gramotností vzdelávacia oblasť prispieva aj učením sa tematickej a odbornej slovnej zásoby a spektrom komunikačných, literárnych a diskusných tém súvisiacich s obsahom gramotností.

Charakteristika podoblasti vyučovania prvého jazyka

Osobitnou podoblasťou vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia je vyučovanie prvého jazyka, ktoré sa týka slovenského jazyka a jazykov národnostných menšín. Tejto podoblasti zodpovedajú vyučovacie predmety:

- a) slovenský jazyk a literatúra¹,
- b) jazyky národnostných menšín: maďarský jazyk a literatúra, nemecký jazyk a literatúra, rómsky jazyk a literatúra, rusínsky jazyk a literatúra, ruský jazyk a literatúra a ukrajinský jazyk a literatúra, ktoré sa vyučujú v národnostných školách a triedach.

¹ Povinný vyučovací predmet slovenský jazyk a literatúra sa vyučuje aj v národnostných školách a triedach okrem národnostných škôl a tried, v ktorých je vyučovacím jazykom maďarský.

Členenie podoblasti vyučovania prvého jazyka vychádza z komunikačných činností spoločných pre celú oblasť Jazyk a komunikácia (interakcia, produkcia a recepcia). Vzhľadom na špecifiká vyučovania prvého jazyka je potrebné komunikačné činnosti rozšíriť, spresniť a zdôrazniť tak nadobúdanie i rozvíjanie čitateľskej a pisateľskej gramotnosti, ako aj osobitnú oblasť recepcie literárnych textov. Uvedené vyučovacie predmety sa preto členia na **päť komponentov: komunikačná interakcia, hovorená produkcia, písaná produkcia, vecná recepcia, zážitková recepcia**. Vo všetkých piatich komponentoch sa funkčne uplatňujú jazykové znalosti žiaka, rozvíja sa jeho gramotnosť a formuje jeho jazyková kultúra. Vymedzenie komponentov slúži výchovno-vzdelávacím cieľom, a preto nemôže v úplnosti odrážať vedecký systém jazykovedy a literárnej vedy, ale je jeho didaktickou modifikáciou.

Komponent **komunikačná interakcia** zahŕňa rozvíjanie schopnosti žiaka vecne a sociálne primerane vstupovať do medziľudskej komunikácie a rešpektovať pritom komunikačného partnera. Zámerom rozvíjania komunikačnej interakcie je uplatňovanie zásad kooperácie a zdvorilosti v rôznych komunikačných situáciách. Osobitne dôležité je uplatňovanie sociokultúrnych zvyklostí a postupné rozvíjanie argumentačných zručností žiaka.

Komponent **hovorená produkcia** zahŕňa rozvíjanie schopnosti žiaka tvoriť rôzne žánre hovoreného textu a vyjadrovať pritom rozličné komunikačné zámery. Dôležité je aj aktívne počúvanie hovoreného prejavu a jeho porozumenie. V súlade so súčasným charakterom komunikácie je potrebné hovorený text kombinovať aj s obrazovou zložkou. Zámerom rozvíjania hovorenej produkcie je príprava žiaka na kultivovanú verejnú komunikáciu a na využívanie žánrov hovoreného textu na rôzne účely.

Komponent **písaná produkcia** zahŕňa rozvíjanie schopnosti žiaka tvoriť rôzne žánre písaného textu a vyjadrovať pritom rozličné komunikačné zámery. Od začiatku nácviku písania sa zdôrazňuje význam a účel písaného textu. Dôraz sa kladie na proces písania textu a osvojovanie si postupov a stratégií tvorby písaného textu, vrátane uplatňovania pravopisných pravidiel. V súlade so súčasným charakterom komunikácie je potrebné písaný text kombinovať aj s obrazovou alebo zvukovou zložkou. Zámerom rozvíjania písanej produkcie je pripraviť žiaka na funkčné a kultivované využívanie písania v rôznych komunikačných situáciách a pri vzdelávaní.

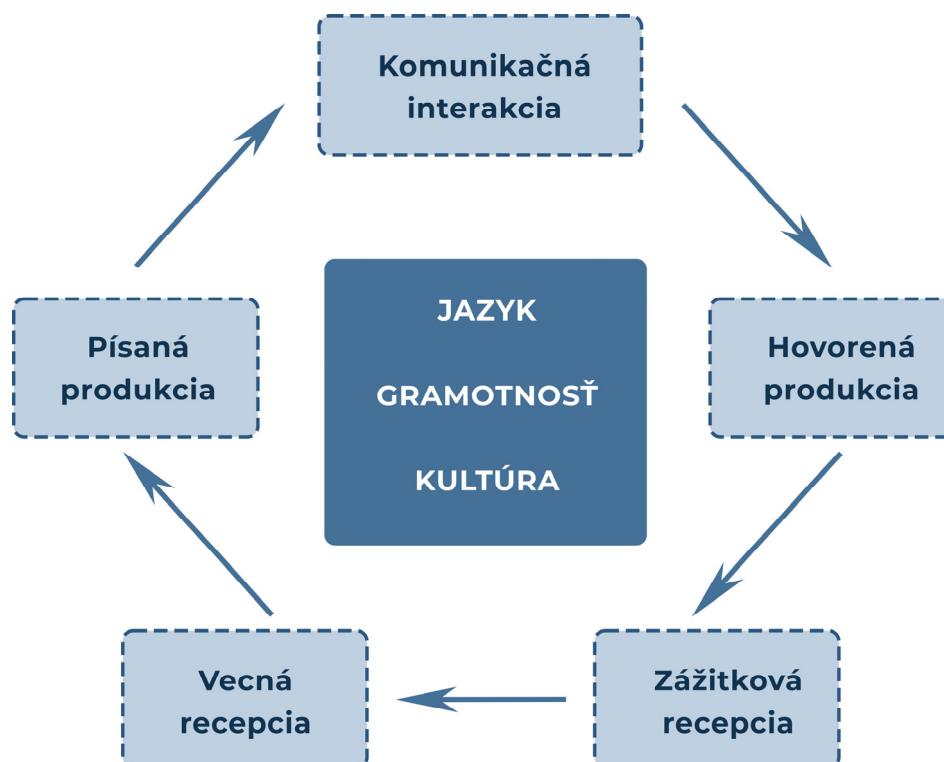
Komponent **vecná recepcia** zahŕňa recepciu rôznych žánrov čítaného a počúvaného textu, pri ktorej ide o získanie, spracovanie a vyhodnotenie informácií. Okrem porozumenia explicitných informácií treba žiaka viesť k vyvodzovaniu implicitných významov z textu a k ich prepájaniu s doterajšími znalosťami a skúsenosťami. Rovnako dôležité je sledovanie úspešnosti porozumenia samotným žiakom. Zámerom rozvíjania vecnej recepcie je pripraviť žiaka na analýzu informácií, ich kritické hodnotenie a na samostatné učenie sa z textu.

Komponent **zážitková recepcia** sa od vecnej recepcie odlišuje účelom čítania alebo počúvania, ktorým je získanie emocionálno-estetickéj skúsenosti s literárnym textom. Čítanie a počúvanie literárnych textov, uvažovanie o nich, reflexia a tvorivá práca s nimi umožnia rozšíriť čitateľské teritórium žiaka a budovať jeho čitateľské sebavedomie. Pri výbere textov sa zdôrazňuje estetická a hodnotová stránka literárneho diela, na základe ktorej je možné pôsobiť na emocionálny, morálny a hodnotový rozvoj žiaka. Zámerom rozvíjania zážitkovej recepcie je prostredníctvom intenzívnych čitateľských alebo audiovizuálnych zážitkov kultivovať žiaka ako recipienta umenia.

Všetky komponenty obsahujú **jazykové učivo**, t. j. znalosti jazykových prostriedkov a pravidiel, ktoré nadväzujú na prirodzené skúsenosti žiaka s používaním jazyka. Poznávanie jazyka a jazykového systému nie je konečným cieľom vyučovania, ale oporou pri komunikačnom, kognitívnom, osobnostnom, sociálnom a kultúrnom rozvíjaní žiaka. V učení sa jazykových javov z jednotlivých oblastí jazyka sa neuplatňuje formálny prístup, t. j. izolované jazykové učivo bez komunikačného kontextu, ale funkčný prístup, pri ktorom sa jazykové javy preberajú do takej miery a takým spôsobom, ako to vyžaduje napĺňanie komunikačných a vzdelávacích potrieb žiaka.

Vo vyučovaní prvého jazyka sa rozvíjanie jazykovej a komunikačnej gramotnosti osobitne zameriava na postupné rozvíjanie **čitateľskej a pisateľskej gramotnosti**. Osvojovanie základov čítania a písania v prvom vzdelávacom cykle nadväzuje na skúsenosti dieťaťa s počúvaním, prezeraním alebo grafickým znázorňovaním textov v predškolskom veku. V druhom vzdelávacom cykle sa gramotnosť žiaka rozvíja tak, aby vedel čítanie a písanie použiť pri porozumení a tvorení textu, pri učení sa a v rôznych ďalších kontextoch. Tretí vzdelávací cyklus sa zameriava na využívanie čítania a písania pri náročnejších tlačných aj digitálnych textoch, pri spracúvaní a vyhodnocovaní informácií z rôznych informačných zdrojov, pri rozvoji kritického a analytického myslenia a schopnosti riešiť problémy.

Úlohou vyučovania prvého jazyka je formovať žiaka ako **kultivovaného používateľa jazyka**, ktorý vie primerane používať jednotlivé jazykové variety (spisovný jazyk, bežný hovorený jazyk, slang, nárečia) podľa typu komunikačnej situácie a rešpektuje pritom sociokultúrne zvyklosti. Dôležité je aj chápanie **jazykovej a kultúrnej rozmanitosti** a rešpektovanie používateľov iných jazykov a príslušníkov iných kultúr. Osobitnou úlohou vyučovania prvého jazyka je **kultivovanie žiaka ako recipienta literárneho textu** a iných druhov umenia.

Obrázok č. 1. Schéma komponentov vyučovania prvého jazyka

Ciele podoblasti vyučovania prvého jazyka

- Uplatňovať vecnú a sociálne primeranú komunikačnú interakciu, rešpektovať pritom komunikačného partnera a sociokultúrne zvyklosti.
- Rozlišovať jazykové variety a používať ich primerane situácii a funkcii komunikácie.
- Používať čítanie a písanie v rôznych komunikačných a vzdelávacích kontextoch.
- Získať vzťah k čítaniu a k písaniu textov, stať sa samostatným a aktívnym čitateľom a pisateľom.
- Vyjadrovať obsahy a komunikačné zámery prostredníctvom rôznych žánrov hovoreného a písaného textu.
- Porozumieť rôznym žánrom počúvaného a čítaného vecného textu, získané informácie využiť pri vzdelávaní a sebarozvoji.
- Získať základné znalosti o jazykovom systéme a o fungovaní jazyka v komunikácii a uplatniť ich v praktickej komunikácii.
- Porozumieť rôznym literárnym textom, interpretovať ich a na základe estetického prežitia textu formovať svoje postoje, hodnoty a osobnosť.
- Orientovať sa v tlačенých a digitálnych médiách, rozlišovať spoľahlivosť a hodnovernosť informácií a informačných zdrojov.
- Získať základné argumentačné zručnosti a používať ich v diskusiách na aktuálne spoločenské témy a pri riešení problémov.
- Upevňovať si pozitívny vzťah k materinskému jazyku a k iným jazykom, uvedomovať si národnú, kultúrnu a individuálnu hodnotu jazyka.

Vzhľadom na špecifiká jednotlivých jazykov a špecifiká ich vyučovania sa ciele vzdelávania a vzdelávací štandard pre jednotlivé cykly vymedzujú osobitne pre jednotlivé vyučovacie predmety z podoblasti vyučovania prvého jazyka.

Vzdelávacie štandardy vyučovacieho predmetu slovenský jazyk a literatúra

Vzdelávacie štandardy slovenského jazyka a literatúry sú členené podľa **piatich komponentov vyučovacieho predmetu**: komunikačná interakcia, hovorená produkcia, písaná produkcia, vecná recepcia a zážitková recepcia. Keďže komponenty sa týkajú rôznych aspektov komplexného procesu komunikácie v prvom jazyku, hranice medzi nimi nie sú ostré, naopak, medzi komponentmi jestvuje viacero prienikov. Z tohto dôvodu nie je možné vyhnúť sa prelínaniu výkonových a obsahových štandardov. Rozdiel je však v tom, do akej miery a na aký účel sa podobné spôsobilosti žiaka a podobné obsahy v jednotlivých komponentoch vymedzujú.

Obsahový štandard sa člení podľa **tematických celkov**, ktoré sú pri dosahovaní spôsobilostí žiaka v jednotlivých komponentoch dôležité. Jazykové učivo ako opora získavania komunikačných spôsobilostí je zaradené do tematického celku *Komunikačné prostriedky a pravidlá* a nachádza sa v obsahu každého komponentu. Komunikačné prostriedky zahŕňajú jazykové prostriedky (fonetické, morfológické, lexikálne, slovotvorné, syntaktické), poprijazykové prostriedky (zvukové a pohybové) a mimojazykové prostriedky. Komunikačné pravidlá zahŕňajú pravidlá spisovnej výslovnosti

a pravopisné pravidlá. Členenie na tematické celky je podobné vo všetkých troch vzdelávacích cykloch a uplatňuje sa pri ňom princíp špirálovitej postupnosti učiva. V obsahovom štandarde každého komponentu sú uvedené aj školské termíny, ktoré si má žiak v danom cykle osvojiť, a to na základe pochopenia daného pojmu a v spojitosti s komunikačnou činnosťou. Ďalšie pojmy si žiak osvojuje bez použitia termínu, vždy však v spojení s komunikačnou činnosťou.

Členenie vyučovacieho predmetu na komponenty a dôraz na ich úzke prepojenie nahrádza doterajšie členenie predmetu na tri zložky (jazyk, komunikácia a sloh, literárna výchova). Organizácia vyučovania slovenského jazyka a literatúry závisí od veku žiakov, od výchovno-vzdelávacieho cieľa, od obsahu vyučovacej jednotky a od ďalších podmienok výchovno-vzdelávacieho prostredia.

Vzdelávacie štandardy vyučovacieho predmetu slovenský jazyk a literatúra pre 1. cyklus

Hlavným cieľom 1. cyklu je vytvárať základy čitateľskej a pisateľskej gramotnosti v nadväznosti na predchádzajúce skúsenosti žiaka. Zámerom je pomocou všetkých dostupných prostriedkov utvárať čitateľské a pisateľské návyky žiaka a formovať ho ako čitateľa a pisateľa.

Ciele vzdelávania pre 1. cyklus

1. Viesť jednoduchý dialóg primerane situácii a komunikačnému partnerovi.
2. Vyjadriť myšlienky v súvislom hovorenom prejave.
3. Písať čitateľným rukopisom a uplatniť pri písaní základné pravopisné pravidlá.
4. Vytvoriť primeraný písaný a obrazovo-písaný text.
5. Počúvať a čítať primerané vecné texty.
6. Orientovať sa v nesúvislých a obrazovo-písaných textoch.
7. Počúvať a čítať primerané literárne texty, interpretovať ich obsah a obraznosť v kontexte vlastných skúseností.
8. Identifikovať v texte explicitné informácie a vyvodiť z textu základné implicitné informácie.
9. Klásť otázky zamerané na obsah textu a na vlastné porozumenie textu.
10. Vyjadriť verbálne a neverbálne predstavu o sebe a svoje prežívanie okolitého sveta.
11. Použiť pri porozumení a tvorení textu primerané jazykové znalosti.

Komunikačná interakcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- nadviazať kontakt s komunikačným partnerom,
- poďakovať a ospravedlniť sa primerane adresátovi a prostrediu,

- sformulovať otázku, prosbu, prianie, nesúhlas, námietku a jednoduché zdôvodnenie,
- požiadať o informáciu a na požiadanie informáciu poskytnúť,
- viesť jednoduchý dialóg a klásť vecné otázky,
- pozorne počúvať partnera v dialógu a reagovať na jeho repliky,
- vyjadriť myšlienky, potreby a pocity jazykovo a sociálne primeraným spôsobom.

Obsahový štandard

Komunikačné zvyklosti

- rozlišovanie pozdravov, predstavenia sa, oslovenia, tykania/vykania vo verejnom a v súkromnom komunikačnom prostredí,
- formulovanie ústneho poďakovania a ospravedlnenia.

Komunikačné zámery a ich vyjadrenie

- formulovanie zisťovacích a doplňovacích otázok,
- formulovanie prosby, priania, nesúhlasu a námietky, porovnávanie rôznych spôsobov ich vyjadrenia,
- formulovanie jednoduchého zdôvodnenia javu alebo vlastného konania,
- formulovanie vlastných potrieb a prežívaných pocitov primeraným spôsobom,
- presnosť a pravdivosť vyjadrenia pri požiadaní o informáciu a pri poskytnutí informácie.

Dialóg

- nácvik jednoduchého dialógu v dvojici: kladenie otázok a formulovanie odpovedí, pravidelné striedanie replík oboch komunikačných partnerov,
- pozorné počúvanie komunikačného partnera,
- priamy dialóg a telefonický dialóg,
- nácvik dialógu v dvojiciach alebo v skupinách pri riešení úloh.

Komunikačné prostriedky a pravidlá

- rozširovanie slovnej zásoby prostredníctvom tém dialógu,
- používanie vhodných slovných spojení a viet pri vyjadrovaní rôznych komunikačných zámerov,
- uplatňovanie a rozlišovanie melódie viet podľa komunikačného zámeru,
- funkčné používanie pohybových prostriedkov počas dialógu,
- uplatňovanie pravidiel spisovnej výslovnosti (kvantita, výslovnosť dvojhlások, slovný prízvuk, spodobovanie a splývavá výslovnosť).

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť (na základe pochopenia pojmu):

- pozdrav, predstavenie sa, tykanie/vykanie, poďakovanie, ospravedlnenie,
- prosba, prianie, nesúhlas, námietka, požiadanie o informáciu, poskytnutie informácie, zdôvodnenie,

- rozhovor, otázka (zistovacia a doplňovacia), odpoveď, pozorné počúvanie,
- slovo, slovné spojenie, veta,
- spisovná výslovnosť (hláska, dĺžka hlásky, dvojhláska, prízvuk, melódia).

Hovorená produkcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- zhromaždiť základné informácie k téme hovoreného prejavu,
- sformulovať jednoduchú ústnu informáciu,
- vyrozprávať príbeh na základe vlastnej skúsenosti alebo zážitku,
- povedať hlavné znaky pozorovaného objektu a pozorovanej činnosti,
- predniesť jednoduchý príležitostný prejav,
- korigovať nepresnosti alebo nejasnosti vo svojom ústnom vyjadrení,
- vypočúť hovorený prejav a klásť otázky k jeho obsahu,
- uplatniť pri hovorení situačne vhodné jazykové, zvukové a pohybové prostriedky.

Obsahový štandard

Príprava a prednes hovoreného prejavu

- výber témy hovoreného prejavu s pomocou učiteľa alebo samostatne,
- zhromažďovanie slovnej zásoby a informácií potrebných na rozvíjanie témy,
- rozvíjanie témy podľa komunikačného zámeru: informovať, rozprávať, opísať,
- členenie textu, využitie obrázkovej alebo slovnej osnovy,
- artikulačné a výslovnostné cvičenia, cvičenia na moduláciu hlasu a na situačne vhodné používanie mimiky a gest,
- prednes hovoreného prejavu v prostredí triedy,
- jednoduché techniky zvládania trémy pri prednese prejavu.

Reflexia hovoreného/počúvaného prejavu

- úprava nepresností a nejasností v ústnom vyjadrení pomocou učiteľa alebo spolužiakov,
- pozorné počúvanie hovoreného prejavu spolužiakov a iných hovoriacich,
- kladenie otázok k obsahu počúvaného prejavu, vyslovovanie predpokladov,
- formulovanie odpovedí na položené otázky.

Žánre hovoreného textu

- vyjadrenie kľúčových informácií v jednoduchom informačnom texte (odkaz, oznam),
- jednoduché rozprávanie: prežitá skúsenosť, reálny alebo vymyslený príbeh,

- uplatnenie časovej postupnosti v rozprávaní,
- jednoduchý opisný text: postupnosť dejov pri opise pracovného postupu; hlavné znaky opísaného objektu (konkrétny predmet alebo blízka osoba),
- jednoduchý príležitostný prejav: nácvik ústneho pozvania, privítania, rozlúčenia, blahoželaní a tradičného vinša.

Komunikačné prostriedky a pravidlá

- vyjadrovanie myšlienok v ucelených vetách a jednoduchých súvetiach,
- používanie viet s rôznymi komunikačnými zámermi: oznámenie, otázka, výzva (rozkaz, prosba), prianie, nesúhlas, námietka,
- vyjadrovanie vzťahu k pomenúvaným javom prostredníctvom emocionálnych slov alebo jednoduchých frazém (prirovnania alebo iné frazémy, ktorým žiaci rozumejú),
- uplatňovanie jednoduchých lexikálnych vzťahov v texte: významové okruhy slov, slovotvorne súvisiace slová, slová s podobným a opačným významom, nadradené a podradené slová,
- uplatňovanie melódie, významovej pauzy a tempa prejavu podľa obsahu a komunikačného zámeru textu,
- uplatňovanie pravidiel spisovnej výslovnosti (kvantita, výslovnosť dvojhlások, slovný prízvuk, spodobovanie a splývavá výslovnosť),
- pozorovanie rozdielov medzi spisovnou výslovnosťou a bežnou výslovnosťou v danom regióne alebo v miestnom nárečí.

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť (na základe pochopenia pojmu):

- téma, rozvíjanie témy, osnova (úvod, jadro, záver), časová postupnosť,
- informácia (odkaz, oznam), rozprávanie (zážitok, skúsenosť, príbeh), opis (pracovného postupu, predmetu, osoby),
- pozvanie, privítanie, rozlúčenie, blahoželenie, vinš,
- zámer vety: oznámenie, otázka, rozkaz, prosba, prianie, nesúhlas, námietka, zdôvodnenie,
- slová s podobným významom, slová s opačným významom, nadradené a podradené slová, citovo zafarbené slová, prirovnanie,
- spisovná výslovnosť (melódia, prestávka, prízvuk, dĺžka hlásky, dvojhláska).

Písaná produkcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- písať všetky písmená slovenskej abecedy automatizovane a čitateľne,
- vytvoriť súvislý písaný alebo obrazovo-písaný text na tému blízku ich životnej a jazykovej skúsenosti,
- vyjadriť písaním svoje pocity a predstavy,

- zhromaždiť základné informácie k téme textu,
- napísať jednoduchý informačný text,
- napísať príbeh, vlastnú skúsenosť alebo zážitok,
- zapísať hlavné znaky pozorovaného objektu a pozorovanej činnosti,
- upraviť obsahovú a jazykovú stránku napísaného textu,
- uplatniť pri písaní osvojené pravopisné pravidlá.

Obsahový štandard

Elementárne písanie

- prípravné (predpisateľské) cviky, percepčno-motorické zručnosti pri písaní,
- fonematická analýza a diferenciacia, prevod hlásky na písmeno,
- písanie písmen slovenskej abecedy,
- písanie slov, odpis písaného textu, prepis tlačeneho textu, písanie podľa diktovania,
- písomné vyjadrovanie vlastných myšlienok.

Proces tvorenia textu

- výber témy písaného textu pomocou učiteľa alebo samostatne,
- rozvíjanie témy podľa komunikačného/autorského zámeru: informácia, rozprávanie, opis, voľné písanie,
- využívanie základných spôsobov zhromažďovania myšlienok k téme,
- výber vhodných slov, slovných spojení a vetných celkov podľa komunikačného/autorského zámeru,
- využívanie obrázkovej alebo slovnej osnovy pri členení textu,
- tvorenie konceptu textu a jeho úprava pomocou učiteľa alebo prostredníctvom kontrolných otázok,
- prezentovanie vlastného textu v prostredí triedy.

Žánre písaného textu

- vyjadrenie kľúčových informácií v jednoduchom informačnom texte (odkaz, oznam),
- tvorenie jednoduchého nesúvislého textu (zoznam) a obrazovo-písaného textu (pozvánka, pohľadnica),
- jednoduché písomné rozprávanie: vyjadrenie prežitej udalosti, zážitku, vymyslený príbeh,
- uplatnenie časovej postupnosti v rozprávaní,
- jednoduchý opisný text: postupnosť dejov pri opise pracovného postupu; hlavné znaky opísaného objektu (konkrétny predmet alebo blízka osoba),
- jednoduché techniky tvorivého písania.

Komunikačné prostriedky a pravidlá

- vyjadrovanie myšlienok vo vetách a v jednoduchých súvetiach s rôznymi komunikačnými zámermi: oznámenie, výzva (rozkaz, prosba), prianie, nesúhlas, námietka,
- používanie základných prostriedkov nadväzovania viet v texte (opakovanie slova, synonymá, zámená, rovnaký tvar slovesa),
- uplatňovanie jednoduchých lexikálnych vzťahov v texte: významové okruhy slov, slovotvorne súvisiace slová, slová s podobným a opačným významom, nadradené a podradené slová,
- vyjadrovanie vzťahu k pomenúvaným javom prostredníctvom emocionálnych slov alebo jednoduchých frazém (prirovnania alebo iné frazémy, ktorým žiaci rozumejú).

Osvojovanie a uplatňovanie pravopisu

- fonemický pravopis: rozlišovacie znamienka; delenie hlások na samohlásky (krátke, dlhé), dvojhlásky a spoluhlásky (tvrdé, mäkké) ako východisko uplatňovania fonemického pravopisu; pravopis i/í po mäkkých spoluhláskach, y/ý po tvrdých spoluhláskach; slabičný pravopis (de, le, lie atď.); pravopis dvojhlások, pravopis ä, dvojzložkové písmená (ch, dz, dž); pravopis slabík so slabikotvornými spoluhláskami,
- sémantický pravopis: písanie veľkého písmena na začiatku vety; rozlišovanie pravopisu všeobecných a vlastných podstatných mien (mená osôb, zvierat, miestne geografické názvy),
- etymologický pravopis: vymedzenie obojakých spoluhlások; písanie i/y, í/ý po obojakých spoluhláskach v koreňoch domácich slov (frekventovaných a deťom blízkych); pravopis prevzatých slov (frekventovaných a deťom blízkych),
- morfemický pravopis: vybrané slovesné tvary a slovotvorné prípony: jednotné písanie i/í v tvaroch minulého času; jednotné písanie i/í ako tematickej morfémy (*robiť, robím*); jednotné písanie prípon pri zdrobnených, zveličených alebo citovo zafarbených slovách (*nos-ík, nos-isko, mam-ička*),
- interpunkčný pravopis: interpunkčné znamienka na konci vety; použitie spojovníka pri delení slov na konci riadka; písanie čiarky v jednoduchej vete.

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť (na základe pochopenia pojmu):

- písmeno, abeceda, písané písmo, tlačené písmo,
- text, téma, rozvíjanie témy, osnova (úvod, jadro, záver), časová postupnosť,
- informácia (odkaz, oznam, pozvánka, pohľadnica), rozprávanie (zážitok, skúsenosť, príbeh), opis (pracovného postupu, predmetu, osoby),
- zámer vety: oznámenie, otázka, rozkaz, prosba, prianie, nesúhlas, námietka, zdôvodnenie,
- slová s podobným významom, slová s opačným významom, nadradené a podradené slová, citovo zafarbené slová, prirovnanie,
- pravopis a pravopisné pravidlo,
- rozlišovacie znamienka; samohlásky (krátke, dlhé), dvojhlásky a spoluhlásky (tvrdé, mäkké), slabikotvorné spoluhlásky,

- pravopis vlastných podstatných mien (mená osôb a zvierat, miestne geografické názvy),
- obojaké spoluhlásky, vybrané slová, príbuzné slová,
- veta, začiatok vety, koniec vety, interpunkčné znamienka (bodka, otáznik, výkričník, čiarka, spojovník).

Vecná recepcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- prečítať primerane náročný vecný text plynulo a správne, nahlas a potichu,
- identifikovať doslovné (explicitné) informácie v počúvanom a v čítanom texte,
- vyvodiť základné implicitné informácie z počúvaného a z čítaného textu,
- orientovať sa v nesúvislom a obrazovo-písanom texte,
- reprodukovat text vlastnými slovami a zhrnúť kľúčové informácie,
- sledovať vlastné porozumenie textu,
- rozlíšiť medzi informáciou, opisom a rozprávaním,
- použiť pri porozumení textu primerané znalosti slovnej zásoby, základných lexikálnych vzťahov a vetných celkov.

Obsahový štandard

Elementárne čítanie

- fonemické uvedomovanie – sluchová analýza zvukových jednotiek hovorenej reči (rozlišovanie slov, slabík, identifikácia hlásky),
- poznávanie písmen, upevňovanie korešpondencie hlásky a písmena,
- nácvik čítania slov, viet a krátkych textov (primeranej a postupne sa zvyšujúcej náročnosti),
- oprava vlastných chýb pri čítaní,
- uplatňovanie splývavej výslovnosti, významovej pauzy, melódie a tempa reči pri hlasnom čítaní,
- ovládanie abecedy a jej využitie pri orientácii v abecedných zoznamoch.

Porozumenie textu

- vytváranie predstáv o obsahu textu na základe ilustrácie, obrazového materiálu, nadpisu, s oporou o doterajšie znalosti žiaka,
- identifikovanie kľúčových slov v texte a ich jednoduché zaznamenanie,
- porozumenie doslovného (explicitného) významu textu a jeho reprodukcia,

- vyvodzovanie základných implicitných významov z textu (vytváranie inferencií) na základe otázok učiteľa: význam slov a slovných spojení, súvislosti medzi slovami a vetami, súvislosti medzi informáciami z textu a doterajšími znalosťami a skúsenosťami žiaka,
- stručné zhrnutie získaných informácií.

Metakognitívne procesy pri recepcii vecného textu

- pozorovanie učiteľovho premýšľania pri čítaní (učiteľ „myslí nahlas“): komentovanie porozumenia alebo neporozumenia, identifikovanie príčiny nedostatočného porozumenia, naznačovanie riešenia,
- hodnotenie vlastného porozumenia, posúdenie správnosti vlastnej odpovede, miery istoty (napr. *Podľa čoho viem, že som to správne pochopil?*),
- vnímanie chýb a nepresností pri čítaní ako prirodzenej súčasť učenia sa, ktorú je možné ovplyvniť vlastným úsilím, požiadanim o pomoc a komunikáciou s druhými.

Žánre vecného textu

- vyhľadávanie kľúčových informácií v informačnom texte (kto, čo, kde, kedy, ako, prečo): oznam a správa,
- porozumenie dejovej postupnosti, konania postáv a sprostredkovanej skúsenosti v bežnom (neumeleckom) rozprávaní: rozprávanie prežitej skúsenosti, reálny alebo vymyslený príbeh,
- porozumenie postupnosti dejov v opise pracovného postupu,
- identifikovanie hlavných znakov opisovaného objektu,
- orientácia v jednoduchých nesúvislých textoch: zoznam, rozvrh, plán, tabuľka,
- porozumenie jednoduchým obrazovo-písaným alebo obrazovo-hovoreným textom: jednoduché schémy a náčrty, piktogramy, obrazové encyklopédie, edukačné videá,
- identifikovanie reklamy v médiách a rozhovor o jej účinku.

Komunikačné prostriedky a pravidlá

- pozorovanie jazykového vyjadrenia komunikačného zámeru a interpunkčných znamienok na konci vety,
- úvod do poznávania slovných druhov: vytvorenie prvotnej predstavy o význame a využití slovných druhov v texte,
- pojem časovanie a tvary slovesa v jednotlivých osobách prítomného času, rozlišovanie tvarov slovesa v texte,
- rozlišovanie všeobecných a vlastných podstatných mien: základné významové skupiny vlastných podstatných mien (mená osôb, zvierat, miestne geografické názvy),
- vyvodzovanie významov slov z textu: neznáme slová, viacvýznamové slová, emocionálne slová, frazeologické prirovnania a iné jednoduché frazémy,
- pozorovanie lexikálnych vzťahov v texte: slová s podobným a s opačným významom, nadradené a podradené slová,
- pozorovanie slovotvorne súvisiacich slov v texte, rozhovor o ich významovom vzťahu.

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť (na základe pochopenia pojmu):

- text, veta, slovo, slabika, hláska, písmeno, abeceda,
- obsah textu, informácia, kľúčové slová, nadpis, ilustrácia, zhrnutie informácií,
- úvod, jadro, záver, časová postupnosť, odsek,
- súvislý text: informácia (oznam, správa), rozprávanie (zážitok, skúsenosť, príbeh), opis (pracovného postupu, predmetu, osoby),
- nesúvislý text: zoznam, rozvrh, plán, tabuľka, reklama,
- slovné druhy: sloveso (časovanie, osoba), podstatné meno (všeobecné a vlastné podstatné mená),
- slová s podobným významom, slová s opačným významom, nadradené a podradené slová, citovo zafarbené slová, prirovnanie.

Zážitková recepcia**Výkonový štandard****Žiak vie/dokáže:**

- prechádzať od počúvania čítaného textu k vlastnému čítaniu a k čítaniu s pomocou,
- čítať s porozumením texty umeleckej literatúry primeranej náročnosti,
- odpovedať na otázky k čítanému alebo počúvanému textu,
- identifikovať v texte to, čo ho zaujalo (myšlienky, slová, ilustrácie),
- vyjadriť svoje pocity, myšlienky a zážitky z počúvaného, čítaného textu a z ilustrácií,
- podeliť sa o potešenie z individuálnej recepcie textu, vyjadriť svoj postoj a odporúčania k textu,
- predniesť naspamäť literárny text primeraný veku,
- vyrozprávať svoje zážitky z návštevy divadelného alebo filmového predstavenia a z počúvania rozhlasového vysielania,
- dramatizovať s pomocou učiteľa vhodné literárne texty,
- vyhľadávať texty na čítanie podľa svojho záujmu a účelu čítania samostatne alebo s pomocou iných.

Obsahový štandard**Čítanie s porozumením**

- rozoznávanie slov a viet v počúvanom a v čítanom texte a uvedomenie si, že na seba nadväzujú a vytvárajú text,
- predvídanie z počutého a prečítaného textu,
- identifikovanie základných stavebných prvkov textu (názov, strofa, rým, verš, odsek),
- odlíšenie textu od ilustrácie, odlíšenie poézie od prózy,

- domýšľanie jednoduchého príbehu podľa ilustrácie a čítanie ilustrácie,
- prerozprávanie obsahu čítaného a počúvaného textu s pomocnými otázkami a nápovedami učiteľa,
- odhadovanie významu neznámych slov, slovných spojení a umeleckých jazykových prostriedkov z kontextu (prirovnania, frazémy, emocionálne slová),
- vyjadrenie pochopenia rozdielu medzi reálnym a imaginárnym svetom, uvádzanie príkladov na využitie fantázie.

Čítanie pre zážitok

- rozpoznanie a identifikácia literárnych postáv, ich charakteru, vlastností, opis prostredia, situácie, a to s pomocou ilustrácie aj bez nej,
- sebapoznávanie, porovnávanie seba a vlastných skúsenosti s postavami a textami, hľadanie zhody a rozdielov, hľadanie riešení pre situácie v texte,
- vyjadrovanie a zdieľanie vlastných pocitov, myšlienok a zážitkov z textu a z ilustrácie verbálnym aj neverbálnym spôsobom,
- vyjadrovanie postoja k prečítanému a k počutému textu, k literárnym hrdinom a hrdinkám, k zobrazenej téme,
- stvárnenie obsahu textu metódami tvorivej dramatiky pod vedením učiteľa,
- formovanie empatie, súcitu, hodnôt a postojov na základe čítaného a počúvaného textu,
- spoznávanie vybraných tém v dielach slovenských a svetových autorov a v ľudovej slovesnej tvorbe,
- sprostredkovanie umeleckého zážitku cez rôzne formy spracovania textu v knihách a časopisoch,
- sprostredkovanie umeleckého zážitku cez divadelné, filmové, rozhlasové a iné spracovanie literárnych diel (návšteva divadelného a filmového predstavenia),
- porozumenie tomu, akú úlohu zohráva autor pri tvorení textu.

Samostatný/sebavedomý čitateľ

- vytváranie čitateľského portfólia, vedenie jednoduchých záznamov v rôznych formách a podobách o knihách, o svojom čítaní a jeho pokrokoch, a to s pomocou učiteľa alebo samostatne,
- orientovanie sa v zdrojoch na čítanie,
- rozširovanie čitateľského teritória: vlastný, spontánny a cielený výber kníh a časopisov na čítanie,
- spoznávanie dostupných knižníc a ich využívanie (triedna knižnica, školská knižnica, mestská/obecná knižnica),
- spoznávanie čitateľských skúseností a literárnych znalostí v rodine a blízkom okolí.

Metakognitívne procesy pri recepcii literárneho textu

- monitorovanie kvality čítania a možných zdrojov pomoci (*Viem text prečítať?, Čo mi pri tom môže pomôcť?*),

- monitorovanie porozumenia prípadne neporozumenia obsahu a významu prečítaného textu (*Viem, čo text hovorí?*),
- kladenie otázok na porozumenie, riešenie úloh k textom, prepájanie tém s reálnym životom,
- uvedomenie si významu a potreby čítania literárnych textov a hodnotenie vlastných pokrokov v čítaní.

Tematické okruhy a textová realizácia

- tematické okruhy pre 1. cyklus: domov, rodina, priateľstvo, medziľudské vzťahy, medzigeneračné vzťahy a porozumenie, prijatie a odmietanie, česť/čestnosť, záľuby a koníčky, zdravie, dobro, zlo, pravda a lož, hra, humor, príroda okolo nás, svet zvierat, človek ako súčasť prírody, pomoc iným, moje mesto/obec, zvyky, spôsob života, mieste tradície a kultúra;
- čítanie, počúvanie a sledovanie rôznych typov textov a rôznych žánrov (lyrické, epické, dramatické žánre)* slovenskej a svetovej literatúry so zreteľom na detský aspekt a záujmy žiakov: riekanka, hádanka, ľudová pieseň, báseň, bájka, rozprávka, povesť, bábková hra, obrázkový príbeh, komiks.

**v 1.cykle sa nevyžaduje znalosť pojmu*

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť (na základe pochopenia pojmu):

- text, ilustrácia, autor, spisovateľ, ilustrátor, kniha, časopis, knižnica,
- nadpis, strofa, rým, verš, odsek,
- riekanka, hádanka, ľudová pieseň, báseň, bájka, rozprávka, povesť, bábková hra, obrázkový príbeh.

1.

--	--	--	--	--

2.

--	--	--	--	--

3.

--	--	--	--	--

4.

--	--	--	--	--

5.

--	--	--	--	--

6.

--	--	--	--	--

7.

--	--	--	--	--

8.

--	--	--	--	--

9.

--	--	--	--	--

10.

--	--	--	--	--

Pokyny:

1. Utvor slovo zo začiatočných písmen slov v obrázkovom slovníku OS 3.
2. Slová priadza, lyko, nylon majú podobný význam. Vo štvrtom stĺpci je ich spoločné pomenovanie a v piatom stĺpci je významovo podobné slovo, ktoré nie je v slovníku.
3. Nájdí v OS 3 ďalšiu trojicu slov s podobným významom. Do štvrtého stĺpca napíš ich spoločné pomenovanie a do piateho stĺpca významovo podobné slovo, ktoré nie je v OS 3.
4. Prepíš slová z posledného riadka OS 3.
5. Pod každé slovo v riadku 4 napíš vhodnú vlastnosť (prídavné meno).
6. Prepíš slová z predposledného riadka OS 3.
7. Usporiadaj slová z riadka 6 podľa abecedy.
8. Usporiadaj slová z riadka 6 podľa iného pravidla.
9. Vypíš slová pomenúvajúce hudobné nástroje.
10. Pod každé slovo v riadku 9 napíš pomenovanie podobného hudobného nástroja.

Zvýrazňovanie v OS 3:

Zakrúžkuj slová s dvojhláskou; daj hviezdičku k slovám, v ktorých je po l tvrdé y; daj trojuholník k jednoslabičným slovám; daj krúžok k...

Štátny vzdelávací program pre základné vzdelávanie

Financované
Európskou úniou
NextGenerationEU

PLÁN [OBNOVY]

MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VEDY,
VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

NÁRODNÝ INŠTITÚT VZDELÁVANIA A MLÁDEŽE

Obsah

Úvod	2
1 Konkrétne ciele výchovy a vzdelávania	4
2 Profil absolventa	6
3 Charakteristika odboru vzdelávania a jeho dĺžka	7
4 Stupne vzdelania	8
5 Forma výchovy a vzdelávania	8
6 Vzdelávacie oblasti	9
7 Vzdelávacie štandardy	11
8 Rámcové učebné plány	12
8.1 RÁMCOVÝ UČEBNÝ PLÁN PRE ZÁKLADNÉ ŠKOLY S VYUČOVACÍM JAZYKOM SLOVENSKÝM	13
8.2 RÁMCOVÝ UČEBNÝ PLÁN PRE ZÁKLADNÉ ŠKOLY S VYUČOVACÍM JAZYKOM NÁRODNOSTNEJ MENŠINY	17
8.3 RÁMCOVÝ UČEBNÝ PLÁN PRE ZÁKLADNÉ ŠKOLY S VYUČOVANÍM JAZYKA NÁRODNOSTNEJ MENŠINY	21
9 Vyučovací jazyk	25
10 Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením a žiakov s nadaním v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania	25
10.1 ZABEZPEČENIE VÝCHOVY A VZDELÁVANIA ŽIAKOV SO ŠPECIÁLNYMI VÝCHOVNO-VZDELÁVACÍMI POTREBAMI	25
11 Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov v národnostných školách a národnostných triedach	27
12 Osobitosti výchovy a vzdelávania cudzincov	28
Záverečné ustanovenia	30

Prílohy:

Príloha Vymedzenie gramotnosti a ich gradačná postupnosť

Príloha Vzdelávacie štandardy

Úvod

Deti žijú v súčasnosti v odlišnom svete, ako žili detstvo ich rodičia a iné generácie pred nimi. Majú iné skúsenosti, iné podnety a stoja pred nimi iné príležitosti a výzvy. Väčšina z nich má virtuálny prístup k celému svetu, vďaka čomu môžu poznávať ďaleko viac ako generácie detí pred nimi, žijú v globalizovanom svete. V množstve informácií a dezinformácií však môžu ľahko zablúdiť, digitálny svet ich môže pohltiť, v hustej sieti interakcií s ľuďmi z celého sveta môžu prežívať pocity neistoty, izolácie a osamelosti. Čaká ich budúcnosť, ktorá bude dynamická, no súčasne aj relatívne málo predvídateľná. Preto dnes musíme rozmyšľať o príprave našich detí na budúcnosť inak.

Vzdelávanie pre 21. storočie

Vzdelávacie prostredie

Vzdelávanie pre 21. storočie sa má vyznačovať otváraním príležitostí na poznávanie, prijatím každého človeka (inkluzívna škola), zodpovednosťou za udržateľnosť života na Zemi (zelená škola), podporovaním efektívneho a bezpečného využívania digitálnych technológií vo výchove a vzdelávaní (digitálna škola).

Žiak – učiteľ - rodič

V škole 21. storočia majú všetci aktéri možnosť spoluvytvárať obsah a formy vzdelávania, spoločne sa vlastnou aktivitou učiť a zlepšovať:

- Žiak bude hlavným aktérom spoluzodpovedným za svoje vzdelávanie.
- Učiteľ bude aktívne sprevádzať žiaka a vytvárať príležitosti na efektívne učenie sa, ale zároveň bude mať dostatočný priestor a podporu na vlastný rozvoj.
- Rodič bude prizývaný k aktívnemu podieľaniu sa na tvorbe kultúry školy a k aktívnej podpore podoby výchovno-vzdelávacieho procesu.

Východisko, že učiteľ vzdeláva žiaka odovzdávaním vedomostí už v 21. storočí neobstojí. Schopnosť zrozumiteľne vysvetliť učivo bude stále výhodou kvalitného učiteľa, oveľa dôležitejšou sa však stane schopnosť učiteľa rozumieť procesom prebiehajúcim v mysli žiaka počas jeho učenia sa: ako rozmyšľa o zadanej úlohe, ako si volí stratégie na jej riešenie, ako postupy riešenia vykonáva a ako pristupuje k identifikácii a prekonávaniu chýb, ako uvažuje o hodnotách, o svojom prežívaní a konaní. Pred učiteľom tiež stojí úloha podporiť tvorivosť detí, spolu s nimi hľadať priestor a rôzne spôsoby sebavyjadrenia a snažiť sa o pochopenie rozmanitých spôsobov vyjadrenia iných ľudí. S tým súvisí aj pripravenosť učiteľa vytvárať priestor žiakovi samostatne sa zamyslieť nad riešením rôznych typov úloh. Súčasťou vzdelávacieho procesu musí byť reflexia procesu učenia, konania a vyjadrenia. Žiak má byť vedený k tomu, aby vedel opísať (reflektovať) svoje myšlienkové postupy a stratégie učenia a riešenia úloh (metakognícia, metaučenie) a na základe toho zdokonaľovať svoju schopnosť učiť sa, vnímať svoj osobnostný potenciál a preberať zodpovednosť za vlastné učenie sa a rozvoj. Žiak má byť tiež podporovaný v zámernej konfrontácii uvažovania a konania s etickými hodnotami a podnecovaný k tvorivosti.

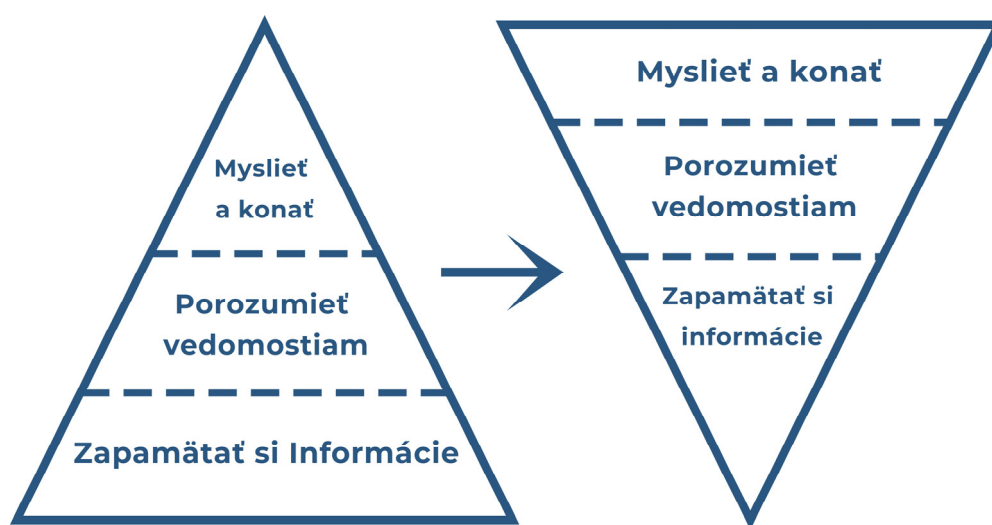
Ciele a obsah vzdelávania

Ťažisko vzdelávania sa v 21. storočí presúva z memorovania poučiek a zapamätávania izolovaných faktov na systematické a zámerné rozvíjanie všestrannej a funkčnej gramotnosti v súlade s požiadavkami spoločnosti, ktorú dokáže uplatniť v každodennom osobnom a spoločenskom živote a pri napĺňaní svojich osobných, vzdelávacích, kultúrnych a sociálnych potrieb. Dôvodom je, že len šírka osvojených vedomostí už nestačí. Pred učiteľom i žiakom stoja náročnejšie méty: ide o hĺbku učenia (sa), schopnosť dávať veci do súvislostí.

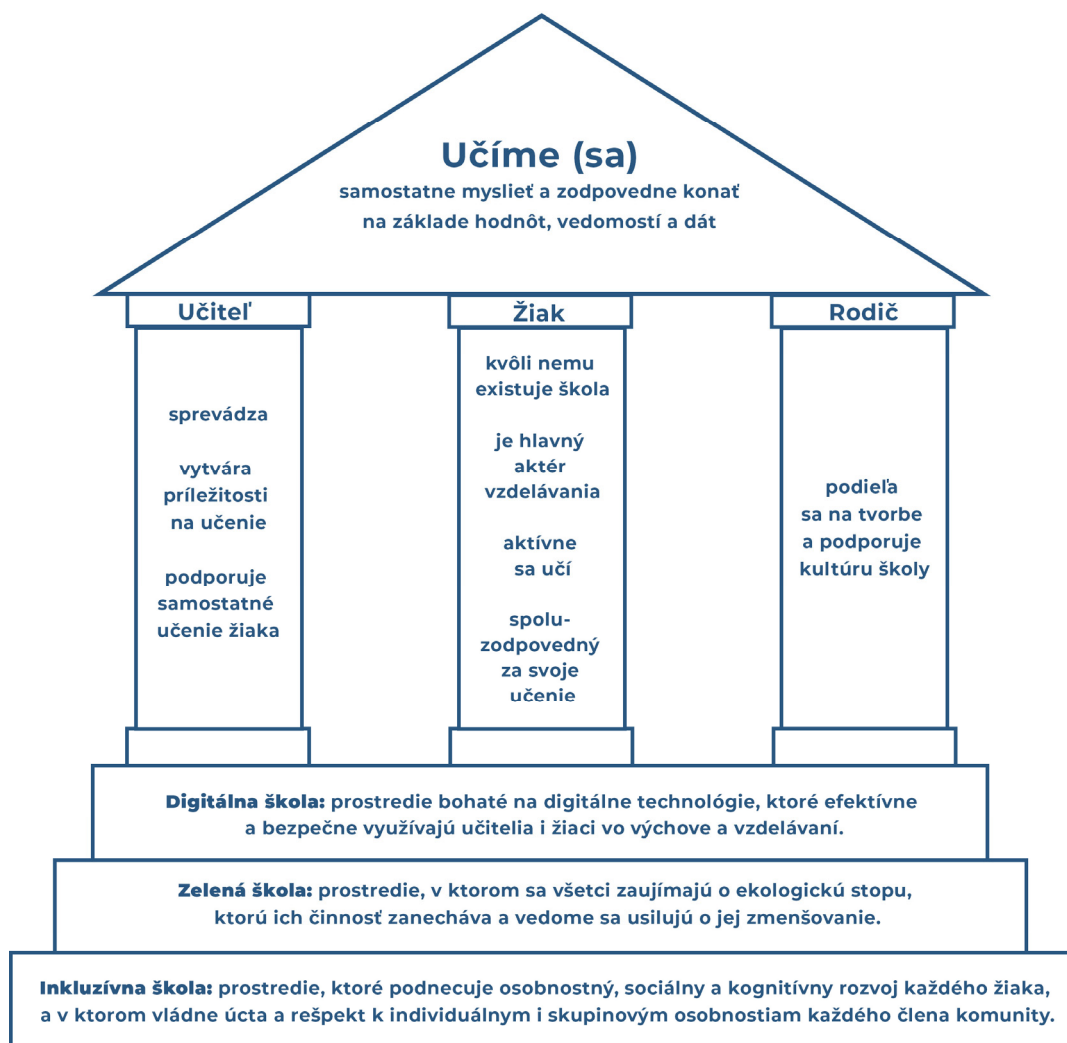
Práve vďaka tomu sa ľudia 21. storočia budú vedieť zapájať do zložitých výziev, prispôbiť sa novým situáciám, preberať zodpovednosť a riešiť zložité problémy, kriticky pristupovať k informáciám, tvoriť a spolupracovať v rôznorodých tímoch.

Vízia vzdelávania pre 21. storočie

“Učíme (sa) samostatne myslieť a zodpovedne konať na základe hodnôt, vedomostí a dát.”

Obrázok 1 Obrátené kurikulum – vizualizácia zmeny v obsahu vzdelávania

Obrázok 2 Piliere kurikula

1 Konkrétne ciele výchovy a vzdelávania

Základné vzdelávanie poskytuje ucelené a komplexné základy všeobecného vzdelania, ktoré dáva všetkým žiakom predpoklady na porozumenie životu, osvojenie nástrojov učenia sa a základnej orientácie vo svete. Poskytuje základy kultúrnej gramotnosti a podporuje motiváciu k ďalšiemu vzdelávaniu a celoživotnému učeniu sa.

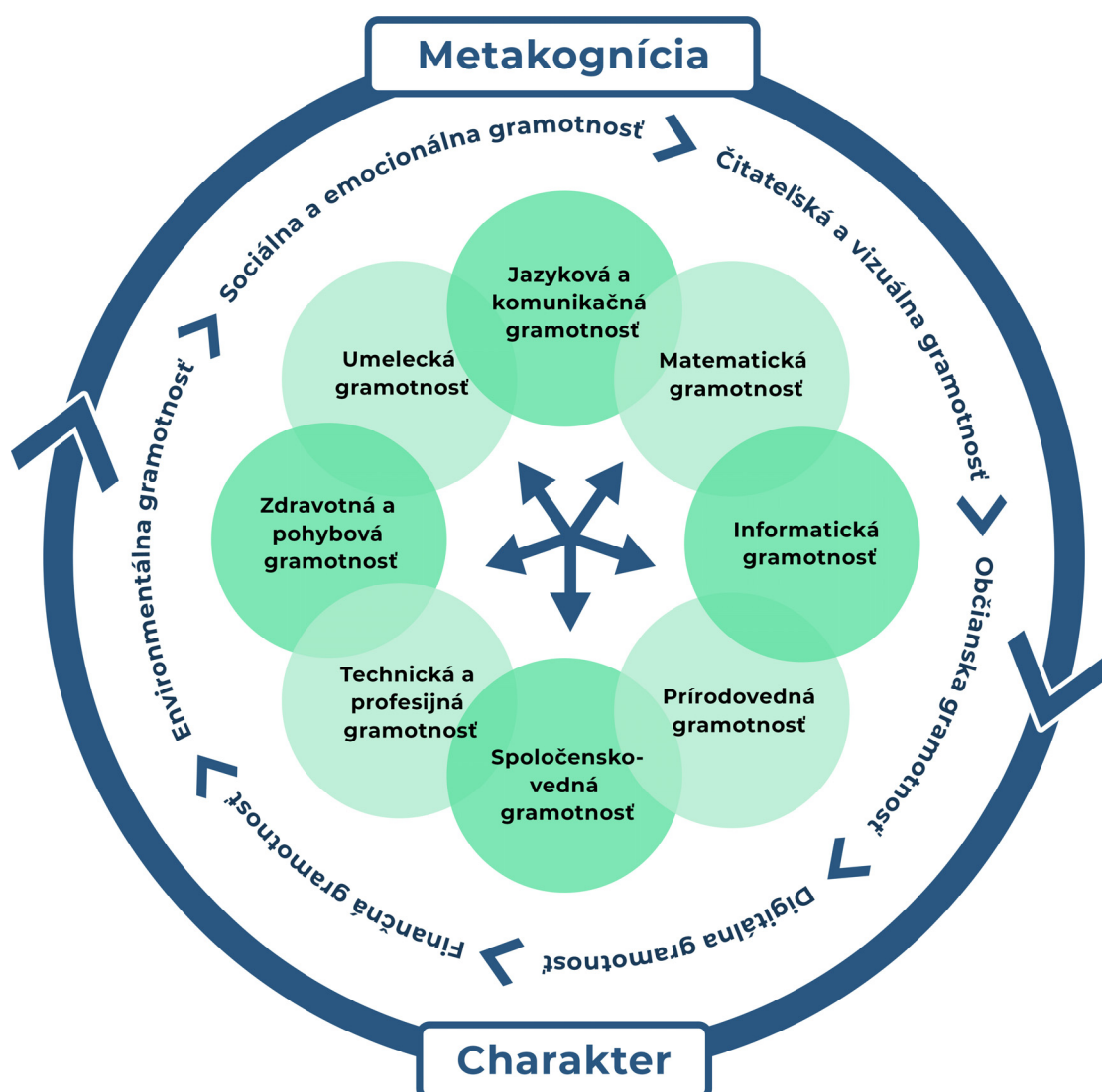
Cieľom základného vzdelávania je, aby každý žiak:

1. získal rozvinutú všestrannú a funkčnú gramotnosť v súlade s požiadavkami spoločnosti, vedel ju uplatniť v každodennom osobnom a spoločenskom živote a pri napĺňaní svojich osobných, vzdelávacích, kultúrnych a sociálnych potrieb,

2. mal vybudovaný základný hodnotovo-kultúrny rámec svojej osobnosti, ktorý ho orientuje a sprevádza pri plánovaní a dosahovaní individuálnych životných cieľov, ako aj pri participácii na širších spoločenských, kultúrnych a globálnych aktivitách,
3. získal reálne vedomie o vlastnom osobnostnom potenciáli pre svoj ďalší vzdelávací rast a celostný rozvoj.

Hlavné ciele sa dosahujú prostredníctvom:

- a) vytvárania a upevňovania kultúry a étosu školy,
- b) vyučovania zameraného na nadobúdanie doménových a prierezových gramotností,
- c) spolupráce s externým prostredím a neformálnym vzdelávaním.

Obrázok 3 Mapa doménových a prierezových gramotností v základnom vzdelávaní

Vymedzenie gramotností a ich gradačná postupnosť sú súčasťou prílohy tohto dokumentu.

2 Profil absolventa

Žiak má byť po absolvovaní základného vzdelávania spôsobilý:

- *vyjadrovať a interpretovať* pojmy a vzťahy medzi nimi, myšlienky, pocity a potreby, fakty a názory ústnou a písomnou formou v slovenskom a v materinskom jazyku (ak je odlišný od slovenského jazyka) v rôznorodých situáciách a príležitostiach;
- *komunikovať* v aspoň jednom cudzom jazyku na požadovanej úrovni;
- *používať a hodnotiť* texty rôznej povahy za účelom ich využitia pri ďalšom učení sa a vo vyhodnocovaní informácií v rôznych životných situáciách,
- *rozvíjať a používať* matematické a logické myslenie, princípy a postupy na riešenie rôznych problémov v každodennom živote a v ďalšom štúdiu a na argumentáciu svojich myšlienok,
- *zodpovedne a bezpečne využívať* digitálne technológie a médiá na vzdelávanie, komunikáciu a vnímať ich prínos k inováciám, uvedomovať si príležitosti aj riziká, ktoré predstavujú,
- *vysvetliť prírodné javy, spoločenské a historické udalosti* pomocou základných vedomostí, metód vedeckého bádania a odvodiť závery podložené dôkazmi,
- *používať technické nástroje a prístroje* na realizáciu návrhov a inovácií, overenie hypotéz a na prijatie rozhodnutia alebo záveru s využitím technológií,
- *zúčastňovať sa na občianskom a sociálnom živote* na základe poznania aktuálneho diania, historických súvislostí, spoločenských, kultúrnych a náboženských špecifik,
- *aktívne pristupovať k riešeniu problémov* a prijímať rozhodnutia na základe poznatkov, zručností a hodnôt z oblastí prírodných, spoločenských, humanitných vied a umenia,
- *vnímať a využívať* rôzne druhy umenia ako spôsob vyjadrenia a chápať miestne, regionálne, národné, európske a globálne prejavy kultúry,
- *konať vedome* v súlade s poznatkami o zdravom životnom štýle a jeho dopade na fyzické a duševné zdravie,
- *robiť informované rozhodnutia o ďalšom vzdelávaní* a životnej budúcnosti vrátane profesijného smerovania, poznať a prijímať svoj potenciál aj limity,
- *spolupracovať* s ostatnými ľuďmi, byť solidárny a preferovať konsenzuálne riešenia v konfliktných situáciách,
- *využívať kreatívny proces*, analýzu, vyhodnocovanie a overovanie informácií pri učení sa, identifikovať a skúmať komplexné problémy,
- *používať kritické myslenie* založené na poznatkoch a etických hodnotách,
- *konať v súlade s hodnotami* smerujúcimi k ochrane životného prostredia a udržateľného života,
- *konať na základe poznania spoločenských a právnych noriem*, ľudských práv, toleranciou rozmanitosti a v súlade s demokratickou kultúrou spoločnosti.

3 Charakteristika odboru vzdelávania a jeho dĺžka

Základné vzdelávanie je kľúčovým prvkom vzdelávacieho systému. Buduje sa na ňom základ osobnej, sociálnej, hodnotovo-kultúrnej a profesijnej spôsobilosti každého človeka v súlade s potrebami súčasnej spoločnosti, jej perspektívami, so zohľadnením regionálnych aj globálnych spoločenských požiadaviek a potrieb. Zároveň formuje a rozvíja charakter žiaka v súlade s etickými hodnotami, podporuje utváranie jeho pozitívnych osobných identít. Základné vzdelávanie poskytuje žiakom šance nájsť a rozvinúť svoj potenciál, chápať vlastné prežívanie a regulovať svoje emócie, reflektovať svoje silné a slabé stránky pri plánovaní ďalšieho smerovania v živote, pochopiť a začať pracovať na svojich perspektívach v osobnom, občianskom i profesijnom živote.

Základné vzdelávanie má deväť ročníkov. Vnútorňá štruktúra kurikula základného vzdelávania reflektuje potrebnú rôznorodosť vzdelávacích ciest žiakov a je usporiadaná do troch po sebe idúcich a na seba nadväzujúcich vzdelávacích cyklov. Prvý cyklus tvorí 1. až 3. ročník, druhý cyklus tvorí 4. až 5. ročník a tretí cyklus tvorí 6. až 9. ročník. Vzdelávacie štandardy jednotlivých cyklov určujú obsah vzdelávania a očakávané učebné výstupy na ich konci.

Prvý a druhý cyklus spolu predstavuje prvý stupeň základnej školy a tretí cyklus predstavuje druhý stupeň. Dĺžka trvania prvého stupňa základného vzdelávania podľa tohto vzdelávacieho programu je päť (5) rokov. Dĺžka trvania druhého stupňa základného vzdelávania podľa tohto vzdelávacieho programu je štyri (4) roky.

Prvý cyklus (1. – 3. ročník ZŠ)

Úlohou prvého cyklu je, aby žiak získal vzťah k učeniu sa, vytvoril si pracovné návyky a pracovný režim, aktívne sa zapájal do práce, využíval kreativitu pre zlepšovanie svojich myšlienok.

Žiakom vytvára učiteľ bezpečné prostredie a podporu: „Ty mi pomôžeš.“

Vyučovanie ťažiskovo zabezpečuje učiteľ s aprobáciou na primárne vzdelávanie.

Druhý cyklus (4. – 5. ročník ZŠ)

Úlohou druhého cyklu je, aby žiak dokázal bezpečne a jasne komunikovať svoje pocity, potreby a hranice, vyjadroval pre ne pochopenie u seba aj u iných a reflektoval svoje konanie a postoje. Zámerom súčasne je, aby žiak rozlišoval medzi faktami, domnienkami a hodnoteniami, a aby nadobudol väčšiu samostatnosť v učení a prevzal časť zodpovednosti za svoje učenie, uvedomil si, čo je oblasťou jeho záujmu a čomu by sa chcel hlbšie venovať.

Žiak si vytvára vzťahy s rovesníkmi a učí sa spoločne s nimi riešiť úlohy a výzvy: „Ja to dokážem, som schopný vstúpiť do spolupráce.“

Vyučovanie zabezpečujú spoločne a vyvážené učitelia s aprobáciou na primárne vzdelávanie a učitelia so špecializáciou na konkrétnu vzdelávaciu oblasť alebo vyučovací predmet.

Tretí cyklus (6. – 9. ročník ZŠ)

Úlohou tretieho cyklu je, aby žiak okrem rozvinutia všetkých gramotností dostal priestor aj na hlbší rozvoj v oblastiach svojho záujmu a vytvoril si tak predstavu o svojej profesijnej budúcnosti. V tomto kontexte cieľom je, aby vyjadroval záujem a bol motivovaný k samostatnej práci, pýtal si spätnú väzbu a pravidelne využíval kreatívny proces, analýzu, vyhodnocovanie a overovanie informácií pri učení sa.

Tretí cyklus charakterizuje nadobúdanie celospoločenskej a environmentálnej zodpovednosti: „My to dokážeme.“

Vyučovanie zabezpečujú ťažiskovo učitelia so špecializáciou na konkrétnu vzdelávaciu oblasť alebo vyučovací predmet.

Školy si vytvárajú školský vzdelávací program pre tie cykly, v ktorých sa vzdelávajú žiaci v ich škole.

4 Stupne vzdelania

Základné vzdelanie sa formálne člení na primárne vzdelanie a nižšie stredné vzdelanie.¹

Úspešným absolvovaním 2. cyklu základného vzdelávania získa žiak primárne vzdelanie (ISCED 1) a úroveň 1 Slovenského kvalifikačného rámca/Európskeho kvalifikačného rámca (SKKR /EKR: 1).

Úspešným absolvovaním 3. cyklu základného vzdelávania získa žiak nižšie stredné vzdelanie (ISCED2) a úroveň 2 Slovenského kvalifikačného rámca/Európskeho kvalifikačného rámca (SKKR /EKR: 2).

5 Forma výchovy a vzdelávania

Výchova a vzdelávanie sa v základných školách organizuje dennou formou štúdia.

Denná forma štúdia sa môže uskutočňovať aj ako dištančná:

- v celom rozsahu vzdelávania pre žiakov, ktorí plnia povinnú školskú dochádzku individuálnym vzdelávaním preto, že ich zdravotný stav neumožňuje účasť na vzdelávaní v škole alebo preto, že boli vzatí do väzby alebo sú vo výkone trestu odňatia slobody,²
- v rozsahu podľa odporúčania zariadenia poradenstva a prevencie pre žiakov so zdravotným znevýhodnením, ktorí sú vzdelávaní podľa individuálneho vzdelávacieho programu, vrátane žiakov so všeobecným intelektovým nadaním,³
- v rozsahu podľa rozhodnutia riaditeľa školy pre žiakov, ktorí plnia povinnú školskú dochádzku podľa individuálneho učebného plánu,⁴
- v rozsahu podľa rozhodnutia ministra školstva, vedy, výskumu a športu v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu pre všetkých žiakov,⁵

¹ § 16 ods. 3 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

² § 24 ods. 2 písm. a) a c) zákona č. 245/2008 Z. z.

³ § 2 písm. k), § 2 písm. q), § 94 ods. 1 písm. b) druhý bod, § 103 ods. 2 a ods. 9 písm. i) zákona č. 245/2008 Z. z.

⁴ § 26 zákona č. 245/2008 Z. z.

⁵ § 150 ods. 8 písm. a) zákona č. 245/2008 Z. z.

- e) v nevyhnutne potrebnom rozsahu, najviac však jeden mesiac:
- zo závažných organizačných dôvodov,
 - z technických dôvodov (napr. havária v budove školy, rekonštrukcia budovy školy),
 - z hygienicko-epidemiologických dôvodov, na základe nariadeného opatrenia príslušného regionálneho úradu verejného zdravotníctva alebo
 - z iných dôvodov, ktoré môžu ohroziť bezpečnosť a zdravie detí a zamestnancov alebo môžu spôsobiť závažné škody na majetku.

Dištančné vzdelávanie je organizované bez priameho kontaktu učiteľa alebo odborného zamestnanca so žiakom, komunikáciou prostredníctvom dostupných komunikačných prostriedkov, najmä prostriedkov založených na využívaní počítačových sietí.

6 Vzdelávacie oblasti

Vzdelávacia oblasť je základná jednotka obsahu vzdelávania a prostredníctvom nej sa aj postupne vymedzujú a naplňajú ciele všeobecného vzdelávania.

Jednotlivé vzdelávacie oblasti sú koncipované tak, že sú na úrovni cieľov a obsahu vzájomne prepojené a navzájom sa podporujú. Ciele vzdelávacích oblastí sú vymedzené ako okruhy vedomostí, zručností a postojov na konci jednotlivých vzdelávacích cyklov. Vymedzené ciele sú ďalej špecifikované cez detailnejšie vzdelávacie štandardy, ktoré vedú k ich dosiahnutiu.

Vzdelávacie oblasti sú v rámci štátneho vzdelávacieho programu rozpracované na jednotlivé vyučovacie predmety. Tam, kde je to žiadúce, je vzdelávacia oblasť identická s predmetom, čo je spravidla v prvých dvoch vzdelávacích cykloch.

V prvom vzdelávacom cykle **sa uprednostňuje**, aby bol obsah vzdelávania integrovaný a vytvára možnosť pružnej organizácie vzdelávania, ktorá nemusí byť založená výlučne na predmetovo-hodinovom systéme, ale napríklad na blokovom či projektovom vyučovaní. V druhom vzdelávacom cykle, ktorý je chápaný ako prechodový a adaptačný, **sa odporúča**, aby bol obsah vzdelávania integrovaný, vytvára sa možnosť kombinácie pružnej organizácie vyučovania s klasickým predmetovo-hodinovým princípom viazaným na vyučovanie jednotlivých predmetov. V treťom cykle **je vytvorená možnosť** obsah vzdelávania integrovať tak, že niektoré vyučovacie predmety budú identické so vzdelávacou oblasťou alebo sa budú naďalej štruktúrovať do samostatných predmetov, aby si školy mohli vybrať možnosť, ktorá viac vyhovuje ich vízii a cieľom.

Vzdelávacie oblasti a v rámci nich rozpracované jednotlivé vyučovacie predmety sú súčasťou tabuľky vzdelávacieho programu.

Vzdelávacia oblasť	Zoznam vyučovacích predmetov	1. cyklus			2. cyklus		3. cyklus			
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
Jazyk a komunikácia (pre základné školy s vyučovacím jazykom slovenským)	slovenský jazyk a literatúra									
	cudzí jazyk									
	druhý cudzí jazyk									
Jazyk a komunikácia (základné školy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny)	jazyk a literatúra národnostnej menšiny									
	slovenský jazyk a slovenská literatúra/slovenský jazyk a literatúra									
	cudzí jazyk									
	druhý cudzí jazyk									
Jazyk a komunikácia (základné školy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny)	slovenský jazyk a literatúra									
	jazyk a literatúra národnostnej menšiny									
	cudzí jazyk									
	druhý cudzí jazyk									
Matematika a informatika	matematika									
	informatika									
Človek a príroda	človek a príroda ⁶									
	biológia									
	fyzika									
	chémia									
Človek a spoločnosť	človek a spoločnosť ⁷									
	občianska náuka									
	geografia									
	dejepis									
	náboženská výchova; náboženstvo/etická výchova ⁸									
Človek a svet práce	človek a svet práce									
Umenie a kultúra	hudobná výchova									
	výtvarná výchova									
Zdravie a pohyb	telesná a športová výchova									

⁶ V prvých dvoch cykloch sa vyučuje ako integrovaný predmet človek a príroda. V treťom cykle si škola volí buď vyučovanie integrovaného prírodovedného predmetu alebo samostatných predmetov fyzika, chémia, biológia.

⁷ V prvých dvoch cykloch sa vyučuje ako integrovaný predmet človek a spoločnosť. V treťom cykle si škola volí buď vyučovanie integrovaného spoločenskovedného predmetu alebo samostatných predmetov občianska náuka, geografia, dejepis.

⁸ Vyučujú sa v každom cykle ako alternatívne predmety.

7 Vzdelávacie štandardy

Vzdelávacie štandardy predstavujú takú úroveň kompetencií, teda vedomostí, zručností a postojov, ktorú má žiak získať na konci každého cyklu v jednotlivých vzdelávacích oblastiach a ktorá mu umožňuje získať príslušný stupeň vzdelania a uchádzať sa o pokračovanie vo vzdelávaní na strednej škole. Sú záväzné pre hodnotenie vzdelávacích výsledkov dosiahnutých žiakmi.

Vzdelávacie štandardy sú obsahové štandardy a výkonové štandardy.

Obsahové štandardy určujú **vedomosti žiaka, čo žiak vie a ako tomu rozumie**. Obsahové štandardy majú svoju pojmovú a **procesuálnu** zložku. Obsahovú zložku tvoria **pojmy**. Procesuálnu zložku tvoria vykonávané **činnosti**. Pojmy a činnosti môžu mať v jednotlivých vzdelávacích oblastiach rôzne pomerné zastúpenie. Obsahové štandardy napomáhajú k dosahovaniu výkonových štandardov.

Výkonové štandardy určujú:

- a) **úroveň zručností** – ako používame to, čo vieme,
- b) **postoje (charakter)** – ako sa správame,
- c) **metaučenie** – ako reflektujeme a nastavujeme myseľ k progresu.

Niektoré rastú počas všetkých troch vzdelávacích cyklov, napríklad čítanie alebo spôsobilosť vedeckej práce. Tieto majú kvalitatívne gradačný a kumulatívny charakter. Iné sa dajú definitívne dosiahnuť v rámci jedného alebo dvoch cyklov (používanie násobíky) alebo sa kumulatívne pridávajú ako nové v rámci jednotlivých cyklov.

Vzdelávacie štandardy sú členené do dvoch úrovní:

- a) **Základnú úroveň** tvorí minimálny učebný výstup ako súbor základných vedomostí, vykonávaných činností (na úrovni obsahových štandardov) a zručností, postojov a spôsobilostí (na úrovni výkonových štandardov) dôležitých pre proces učenia sa a ktoré sú pre žiaka **nutné a postačujúce** pre priznanie stupňa vzdelania a jeho ďalšie vzdelávanie vo vyšších cykloch alebo stupňoch vzdelávania.
- b) **Vyššiu úroveň** tvorí súbor ďalej sa rozvíjajúcich vedomostí a vykonávaných činností (na úrovni obsahových štandardov), zručností, postojov a spôsobilostí (na úrovni výkonových štandardov) dôležitých pre proces učenia sa, ktoré sú určené pre hlbšie poznávanie v rámci cyklov a jednotlivých vzdelávacích oblastí. Orientačne ju možno považovať za takú úroveň vedomostí, zručností a postojov, ktorá dáva predpoklad pre pokračovanie vo vzdelávaní na strednej škole s perspektívou jeho ukončenia maturitnou skúškou, s možnosťou pokračovania v štúdiu na vysokej škole.

V učebných osnovách školského vzdelávacieho programu škola rozdelí obsah vzdelávania (obsahový štandard) jednotlivých vzdelávacích oblastí do vyučovacích predmetov a do jednotlivých ročníkov v rámci cyklu v súlade s učebným plánom školy.

Charakteristiky, ciele a vzdelávacie štandardy jednotlivých vzdelávacích oblastí sú súčasťou príloh tohto štátneho vzdelávacieho programu.⁹

⁹ Jednotlivé prílohy obsahujú vyššiu úroveň vzdelávacích štandardov. Základná úroveň vzdelávacích štandardov (minimálny učebný výstup) bude dopracovaná a zverejnená ako dodatok č. 1 k štátnemu vzdelávaciemu programu.

8 Rámcové učebné plány

Rámcový učebný plán (ďalej aj „RUP“) určuje časové dotácie vzdelávacích oblastí alebo vyučovacích predmetov pre jednotlivé vzdelávacie cykly. Vymedzuje počet voliteľných (disponibilných) hodín, ktoré škola konkretizuje v učebnom pláne školského vzdelávacieho programu.

Poznámky k RUP sú pre školu záväzné, škola si však môže v rámci svojho učebného plánu vytvoriť ďalšie poznámky podľa svojich potrieb a možností.

V učebnom pláne škola rozdelí časové dotácie vzdelávacích oblastí pre daný cyklus do jednotlivých ročníkov a vyučovacích predmetov tak, aby bola zachovaná maximálna časová dotácia pre každý ročník základného vzdelávania.

Rámcové vymedzenie časovej dotácie pre vzdelávaciu oblasť umožňuje a podporuje aj iné formy vyučovania,¹⁰ akými je napríklad blokové alebo projektové vyučovanie, ktoré bude vyhovovať potrebám žiakov a dosahovaniu komplexných cieľov.

¹⁰ § 2 ods. 8 Vyhlášky Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky č. 223/2022 Z. z. o základnej škole.

8.1 Rámcový učebný plán pre základné školy s vyučovacím jazykom slovenským

Vzdelávacia oblasť	Zoznam vyučovacích predmetov	1. cyklus			2. cyklus		3. cyklus			
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
Jazyk a komunikácia	slovenský jazyk a literatúra	24			12		19			
	cudzí jazyk	3			6		12			
	druhý cudzí jazyk									
Matematika a infor- matika	matematika	12			8		17			
	informatika	1			2		3			
Človek a príroda	človek a príroda	3			4		16			
	biológia									
	fyzika									
	chémia									
Človek a spoločnosť	človek a spoločnosť	3			5		13			
	občianska náuka									
	geografia									
	dejepis									
	náboženská výchova nábo- ženstvo/etická výchova	3			2		4			
Človek a svet práce	človek a svet práce	3			2		4			
Umenie a kultúra	hudobná výchova	3			2		3			
	výtvarná výchova	3			2		4			
Zdravie a pohyb	telesná a športová výchova	6			4		8			
Sumár hodín (za cyklus bez disponibilných hodín)		64			49		103			
Voliteľné (disponibilné) hodiny		6			4		16			
Spolu za cyklus		70			53		119			
Časové dotácie v ročníkoch		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
		22	23	25	26	27	29	30	30	30

Poznámky

Všeobecná časť

1. Rámcový učebný plán vymedzuje týždenný počet vyučovacích hodín. Jedna vyučovacia hodina má podľa tohto plánu 45 minút. V prípade inej dĺžky vyučovacej hodiny škola jej trvanie a prepočet vyučovacieho času na 45 minútové vyučovacie hodiny uvedie v školskom vzdelávacom programe.
2. Vyučovací predmet pre príslušný ročník, ktorý sa podľa učebného plánu základnej školy vyučuje jednu hodinu týždenne, teda 33 hodín ročne, možno zaradiť do rozvrhu hodín počas celého školského roka vyučovaný jednu vyučovaciu hodinu týždenne alebo dve vyučovacie hodiny každý druhý týždeň, len v prvom polroku alebo v druhom polroku školského roka alebo si škola môže zvoliť vlastnú organizáciu vyučovania (exkurzia, blokovo, kurz a pod.).
3. Rozdelenie tried na skupiny a zriaďovanie skupín na vyučovanie jednotlivých predmetov sa uskutočňuje podľa vyhlášky o základnej škole.¹¹ Pri vyučovaní predmetov, ktoré nie sú priamo uvedené vo vyhláške, možno žiakov deliť na skupiny podľa priestorových, personálnych a finančných podmienok školy a podľa náročnosti predmetu s ohľadom na požiadavky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.
4. Na základe rámcového učebného plánu škola vypracuje učebný plán školy, v ktorom rozhodne o:
 - a. zaradení vyučovacích predmetov do ročníkov príslušného vzdelávacieho cyklu, pričom začiatok vyučovania konkrétneho vyučovacieho predmetu vrátane tých, ktoré vytvárajú profiláciu školy, rešpektuje zásadu veku-primeranosti,
 - b. hodinovej dotácii jednotlivých vyučovacích predmetov v ročníku.
5. Hodinové dotácie vyučovacích predmetov v učebnom pláne škola určí tak, aby boli dodržané tieto pravidlá:
 - a. Každý vyučovací predmet v učebnom pláne školy musí byť zaradený do vzdelávacej oblasti definovanej v štátnom vzdelávacom programe.
 - b. Ak je v rámcovom učebnom pláne určený počet hodín pre konkrétny vyučovací predmet, súčet hodinových dotácií tohto predmetu vo všetkých ročníkoch príslušného vzdelávacieho cyklu nesmie byť v učebnom pláne nižší ako určuje rámcový učebný plán.
 - c. Ak je v rámcovom učebnom pláne určený počet hodín pre vzdelávaciu oblasť, súčet hodinových dotácií všetkých vyučovacích predmetov zaradených do vzdelávacej oblasti vo všetkých ročníkoch príslušného vzdelávacieho cyklu nesmie byť v učebnom pláne nižší ako je počet hodín určený v rámcovom učebnom pláne.
 - d. Celkový súčet hodín v ročníku rešpektuje počet stanovený v rámcovom učebnom pláne, resp. môže byť navýšený v zmysle poznámky 12.
6. Rozdelenie časových dotácií v učebnom pláne školy je východiskom pre rozdelenie učiva v učebných osnovách školského vzdelávacieho programu. Rozsah učiva v učebných osnovách pre jednotlivé predmety a ročníky zodpovedá rozdeleniu hodín v učebnom pláne školy.
7. Škola realizuje v 2. a v 3. cykle pre každú triedu tematické dni zamerané na rozvoj prierezových

¹¹ § 3 ods. 1. až 4. vyhlášky č. 223/2022 Z. z.

gramotností v rozsahu najmenej 4 vyučovacích dní v jednom školskom polroku, pričom jeden vyučovací deň predstavuje šesť vyučovacích hodín. Ciele a obsah tematických dní pre jednotlivé ročníky, ktoré vychádzajú zo vzdelávacích štandardov a podporujú dosiahnutie cieľov základného vzdelávania, si škola zadefinuje v školskom vzdelávacom programe.

8. Škola realizuje raz ročne v každom ročníku 1. a 2. cyklu didaktické hry a v každom ročníku 3. cyklu účelové cvičenia. Jeden vyučovací deň predstavuje v 1. cykle päť vyučovacích hodín, v 2. cykle a v 3. cykle šesť vyučovacích hodín. Ciele a obsah didaktických hier a účelových cvičení, ktoré vychádzajú zo vzdelávacích štandardov vzdelávacej oblasti zdravie a pohyb, si škola zadefinuje v školskom vzdelávacom programe.
9. Voliteľné (disponibilné) hodiny použije škola na dotvorenie školského vzdelávacieho programu tak, aby podporili dosiahnutie cieľov základného vzdelávania.
10. Pri prestupe žiaka prijímajúca škola v prípade zistených odlišností zohľadní žiakovi ich kompenzáciu spravidla v priebehu jedného školského roka.
11. Podľa tohto rámcového učebného plánu sa vzdelávajú aj žiaci so zdravotným znevýhodnením a žiaci s nadaním, a to s uplatnením špecifik podľa časti 10 *Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením a žiakov s nadaním v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania* tohto dokumentu.
12. Škola môže po prerokovaní v rade školy v školskom vzdelávacom programe určiť vyšší celkový počet hodín, najviac však na 79 hodín v 1. cykle, 59 hodín v 2. cykle a 131 hodín v 3. cykle. Ak sa škola rozhodne zvýšiť počet hodín, tieto sú financované z vlastných zdrojov.

Poznámky k vzdelávacím oblastiam a predmetom

Jazyk a komunikácia

1. V základnom vzdelávaní sa podľa výberu žiaka a možností školy vo vyučovacom predmete *cudzí jazyk* vyučujú tieto cudzie jazyky: anglický jazyk, francúzsky jazyk, nemecký jazyk, ruský jazyk, španielsky jazyk, taliansky jazyk. Zvolený jazyk žiak navštevuje od 1. cyklu bez možnosti zmeny.
2. Škola je povinná z rámca voliteľných (disponibilných) hodín ponúknuť žiakom 7. – 9. ročníka ako *druhý cudzí jazyk* jeden z jazykov: anglický jazyk, francúzsky jazyk, nemecký jazyk, ruský jazyk, španielsky jazyk, taliansky jazyk podľa možností školy a záujmu žiakov celkovo najmenej šesť vyučovacích hodín týždenne v 7. – 9. ročníku. Takto zvolený druhý jazyk žiak navštevuje od 7. do 9. ročníka bez možnosti zmeny, ak riaditeľ školy z vážnych dôvodov nerozhodne inak.
3. Ak žiak ponuku školy na vyučovanie *druhého cudzieho jazyka* nevyužije, zaradí ho škola na iný vyučovací predmet, na ktorý využije šesť hodín z disponibilných hodín pre 3. cyklus. Toto nie je možné uplatniť, ak si žiak nevybral anglický jazyk ako prvý cudzí jazyk. V takom prípade si ho musí v 7. – 9. ročníku vybrať ako druhý cudzí jazyk, a to celkovo najmenej šesť vyučovacích hodín týždenne v 7. – 9. ročníku, ktoré mu je škola povinná z rámca disponibilných hodín zabezpečiť.

Človek a príroda

1. Škola môže obsah vzdelávania vzdelávacej oblasti človek a príroda v 3. cykle realizovať ako integrovaný vyučovací predmet alebo ako samostatné vyučovacie predmety biológia, fyzika, chémia.
2. Pri vyučovaní, kde sa vyžaduje nadobúdanie a overovanie praktických zručností žiakov vo vzdelávacej oblasti človek a príroda, sa odporúča rozdelenie žiakov s ohľadom na požiadavky ochrany zdravia a bezpečnosti práce a podľa podmienok školy.

Človek a spoločnosť

1. Škola môže obsah vzdelávania vzdelávacej oblasti človek a spoločnosť, okrem predmetov etická výchova a náboženská výchova, v 3. cykle integrovať tak, že vyučovací predmet bude identický so vzdelávacou oblasťou alebo sa bude štruktúrovať do samostatných vyučovacích predmetov.
2. Vyučovacie predmety etická výchova a náboženská výchova sa vyučujú ako povinne voliteľné predmety. Žiak si vyberá, či bude navštevovať etickú alebo náboženskú výchovu. Vybraný predmet navštevuje žiak počas celého školského roka.
3. Časť obsahu vzdelávacej oblasti človek a spoločnosť sa v 2. a 3. cykle vyučuje formou tematických dní podľa poznámky č. 7 vo všeobecnej časti.

Zdravie a pohyb

1. Ak má škola vhodné podmienky na vyučovanie predmetu telesná a športová výchova, odporúča sa využiť voliteľné (disponibilné) hodiny na posilnenie uvedeného predmetu v prvom a druhom cykle.
2. Športové triedy majú navýšenú hodinovú dotáciu vo všetkých ročníkoch o 3 hodiny na vyučovací predmet športová príprava.
3. Časť obsahu vzdelávacej oblasti zdravie a pohyb sa vyučuje formou didaktických hier v 1. a 2. cykle, ktoré slúžia na praktické osvojenie si učiva najmä komponentu *Ochrana a bezpečnosť zdravia a obyvateľstva* a formou účelových cvičení v 3. cykle, podľa poznámky č. 8 vo všeobecnej časti.

8.2 Rámcový učebný plán pre základné školy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny

Vzdelávacia oblasť	Zoznam vyučovacích predmetov	1. cyklus			2. cyklus		3. cyklus			
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
Jazyk a komunikácia	jazyk a literatúra národnostnej menšiny	17			10		16			
	slovenský jazyk a slovenská literatúra/slovenský jazyk a literatúra	12			9		16			
	cudzí jazyk	2			5		12			
	druhý cudzí jazyk									
Matematika a informatika	matematika	12			8		17			
	informatika	1			2		3			
Človek a príroda	človek a príroda	3			4		16			
	biológia									
	fyzika									
	chémia									
Človek a spoločnosť	človek a spoločnosť	3			5		13			
	občianska náuka									
	geografia									
	dejepis									
	náboženská výchova náboženstvo/ etická výchova	3			2		4			
Človek a svet práce	človek a svet práce	3			2		4			
Umenie a kultúra	hudobná výchova	3			2		3			
	výtvarná výchova	3			2		4			
Zdravie a pohyb	telesná a športová výchova	6			4		8			
Sumár hodín (za cyklus bez disponibilných hodín)		68			55		116			
Voliteľné (disponibilné) hodiny		7			3		11			
Spolu za cyklus		75			58		127			
Časové dotácie v ročníkoch		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
		23	25	27	28	30	31	32	32	32

Poznámky

Všeobecná časť

1. Podľa tohto rámcového učebného plánu pripraví národnostné školy učebný plán školy, resp. tried, v ktorých sa celý výchovno-vzdelávací proces uskutočňuje v jazyku národnostnej menšiny.
2. Rámcový učebný plán vymedzuje týždenný počet vyučovacích hodín. Jedna vyučovacia hodina má podľa tohto plánu 45 minút. V prípade inej dĺžky vyučovacej hodiny škola jej trvanie a prepočet vyučovacieho času na 45 minútové vyučovacie hodiny uvedie v školskom vzdelávacom programe.
3. Vyučovací predmet pre príslušný ročník, ktorý sa podľa učebného plánu základnej školy vyučuje jednu hodinu týždenne, teda 33 hodín ročne, možno zaradiť do rozvrhu hodín počas celého školského roka vyučovaný 1 vyučovaciu hodinu týždenne alebo dve vyučovacie hodiny každý druhý týždeň, len v prvom polroku alebo v druhom polroku školského roka alebo si škola môže zvoliť vlastnú organizáciu vyučovania (exkurzia, blokovo, kurz a pod.).
4. Rozdelenie tried na skupiny a zriaďovanie skupín na vyučovanie jednotlivých predmetov sa uskutočňuje podľa vyhlášky o základnej škole.¹² Pri vyučovaní predmetov, ktoré nie sú priamo uvedené vo vyhláške, možno žiakov deliť na skupiny podľa priestorových, personálnych a finančných podmienok školy a podľa náročnosti predmetu s ohľadom na požiadavky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.
5. Na základe rámcového učebného plánu škola vypracuje učebný plán školy, v ktorom rozhodne:
 - a. o zaradení vyučovacích predmetov do ročníkov príslušného vzdelávacieho cyklu, pričom začiatok vyučovania konkrétneho vyučovacieho predmetu vrátane tých, ktoré vytvárajú profiláciu školy, rešpektuje zásadu veku-primeranosti,
 - b. o hodinovej dotácii jednotlivých vyučovacích predmetov v ročníku.
6. Hodinové dotácie vyučovacích predmetov v učebnom pláne škola určí tak, aby boli dodržané tieto pravidlá:
 - a. Každý vyučovací predmet v učebnom pláne školy musí byť zaradený do vzdelávacej oblasti definovanej v štátnom vzdelávacom programe.
 - b. Ak je v rámcovom učebnom pláne určený počet hodín pre konkrétny vyučovací predmet, súčet hodinových dotácií tohto predmetu vo všetkých ročníkoch príslušného vzdelávacieho cyklu nesmie byť v učebnom pláne nižší ako určuje rámcový učebný plán.
 - c. Ak je v rámcovom učebnom pláne určený počet hodín pre vzdelávaciu oblasť, súčet hodinových dotácií všetkých vyučovacích predmetov zaradených do vzdelávacej oblasti vo všetkých ročníkoch príslušného vzdelávacieho cyklu nesmie byť v učebnom pláne nižší ako je počet hodín určený v rámcovom učebnom pláne.
 - d. Celkový súčet hodín v ročníku rešpektuje počet stanovený v rámcovom učebnom pláne, resp. môže byť navýšený v zmysle poznámky 13.

¹² § 3 ods. 1. až 4. vyhlášky č. 223/2022 Z. z.

7. Rozdelenie časových dotácií v učebnom pláne školy je východiskom pre rozdelenie učiva v učebných osnovách školského vzdelávacieho programu. Rozsah učiva v učebných osnovách pre jednotlivé predmety a ročníky zodpovedá rozdeleniu hodín v učebnom pláne školy.
8. Škola realizuje v 2. a v 3. cykle pre každú triedu tematické dni zamerané na rozvoj prierezových gramotností v rozsahu najmenej 4 vyučovacích dní v jednom školskom polroku, pričom jeden vyučovací deň predstavuje šesť vyučovacích hodín. Ciele a obsah tematických dní pre jednotlivé ročníky, ktoré vychádzajú zo vzdelávacích štandardov a podporujú dosiahnutie cieľov základného vzdelávania, si škola zadefinuje v školskom vzdelávacom programe.
9. Škola realizuje raz ročne v každom ročníku 1. a 2. cyklu didaktické hry a v každom ročníku 3. cyklu účelové cvičenia. Jeden vyučovací deň predstavuje v 1. cykle päť vyučovacích hodín a v 2. cykle a v 3. cykle šesť vyučovacích hodín. Ciele a obsah didaktických hier a účelových cvičení, ktoré vychádzajú zo vzdelávacích štandardov vzdelávacej oblasti zdravie a pohyb, si škola zadefinuje v školskom vzdelávacom programe.
10. Voliteľné (disponibilné) hodiny použije škola na dotvorenie školského vzdelávacieho programu tak, aby podporili dosiahnutie cieľov základného vzdelávania.
11. Pri prestupe žiaka prijímajúca škola v prípade zistených odlišností zohľadní žiakovi ich kompenzáciu spravidla v priebehu jedného školského roka.
12. Podľa tohto rámcového učebného plánu sa vzdelávajú aj žiaci so zdravotným znevýhodnením a žiaci s nadaním, a to s uplatnením špecifik podľa časti 10 *Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením a žiakov s nadaním v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania* tohto dokumentu.
13. Škola môže po prerokovaní v rade školy v školskom vzdelávacom programe stanoviť vyšší celkový počet hodín, najviac však na 84 hodín v 1. cykle, 64 hodín v 2. cykle, 139 hodín v 3. cykle. Ak sa škola rozhodne zvýšiť počet hodín, tieto sú financované z vlastných zdrojov.

Poznámky k vzdelávacím oblastiam a predmetom

Jazyk a komunikácia

1. Povinný vyučovací predmet slovenský jazyk a slovenská literatúra sa vyučuje v školách s vyučovacím jazykom maďarským. V tomto vyučovacom predmete sa trieda delí na každej vyučovacej hodine. Skupiny sa naplňajú do počtu najviac 17, pričom je možné spájať žiakov rôznych tried toho istého ročníka.
2. V základnom vzdelávaní sa podľa výberu žiaka a možností školy vo vyučovacom predmete *cudzí jazyk* vyučujú tieto cudzie jazyky: anglický jazyk, francúzsky jazyk, nemecký jazyk, ruský jazyk, španielsky jazyk, taliansky jazyk. Zvolený jazyk žiak navštevuje od 1. cyklu bez možnosti zmeny.
3. Škola je povinná z rámca voliteľných (disponibilných) hodín ponúknuť žiakom 7. – 9. ročníka ako *druhý cudzí jazyk* jeden z jazykov: anglický jazyk, francúzsky jazyk, nemecký jazyk, ruský jazyk, španielsky jazyk, taliansky jazyk podľa možností školy a záujmu žiakov, súhrnne najmenej šesť vyučovacích hodín týždenne. Takto zvolený druhý jazyk žiak navštevuje od 7. do 9. ročníka bez možnosti zmeny, ak riaditeľ školy z vážnych dôvodov nerozhodne inak.

4. Ak žiak ponuku školy na vyučovanie *druhého cudzieho jazyka* nevyužije, zaradí ho škola na iný vyučovací predmet, na ktorý využije šesť vyučovacích hodín z disponibilných hodín pre 3. cyklus. Toto nie je možné uplatniť, ak si žiak nevybral anglický jazyk ako prvý cudzí jazyk. V takom prípade si ho musí v 7. – 9. ročníku vybrať ako druhý cudzí jazyk, a to súhrnne najmenej šesť vyučovacích hodín týždenne, ktoré mu je škola povinná z rámca disponibilných hodín zabezpečiť.

Človek a príroda

1. Škola môže obsah vzdelávania vzdelávacej oblasti človek a príroda v 3. cykle realizovať ako integrovaný vyučovací predmet alebo ako samostatné vyučovacie predmety biológia, fyzika, chémia.
2. Pri vyučovaní, kde sa vyžaduje nadobúdanie a overovanie praktických zručností žiakov vo vzdelávacej oblasti človek a príroda, sa odporúča rozdelenie žiakov s ohľadom na požiadavky ochrany zdravia a bezpečnosti práce a podľa podmienok školy.

Človek a spoločnosť

1. Škola môže obsah vzdelávania vzdelávacej oblasti človek a spoločnosť, okrem predmetov etická výchova a náboženská výchova, v 3. cykle integrovať tak, že vyučovací predmet bude identický so vzdelávacou oblasťou alebo sa bude štruktúrovať do samostatných vyučovacích predmetov.
2. Vyučovacie predmety etická výchova a náboženská výchova sa vyučujú ako povinne voliteľné predmety. Žiak si vyberá, či bude navštevovať etickú alebo náboženskú výchovu. Vybraný predmet navštevuje žiak počas celého školského roka.
3. Časť obsahu vzdelávacej oblasti človek a spoločnosť sa v 2. a 3. cykle vyučuje formou tematických dní podľa poznámky č. 8 vo všeobecnej časti.

Zdravie a pohyb

1. Ak má škola vhodné podmienky na vyučovanie predmetu telesná a športová výchova, odporúča sa využiť voliteľné (disponibilné hodiny) na posilnenie uvedeného predmetu v prvom a druhom cykle.
2. Športové triedy majú navýšenú hodinovú dotáciu vo všetkých ročníkoch o 3 hodiny na vyučovací predmet športová príprava.
3. Časť obsahu vzdelávacej oblasti zdravie a pohyb sa vyučuje formou didaktických hier v 1. a 2. cykle, ktoré slúžia na praktické osvojenie si učiva najmä komponentu Ochrana a bezpečnosť zdravia a obyvateľstva a účelových cvičení v 3. cykle, podľa poznámky č. 9 vo všeobecnej časti.

8.3 Rámcový učebný plán pre základné školy s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny

Vzdelávacia oblasť	Zoznam vyučovacích predmetov	1. cyklus			2. cyklus		3. cyklus			
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
Jazyk a komunikácia	slovenský jazyk a literatúra	24			12		19			
	jazyk a literatúra národnostnej menšiny	5			4		10			
	cudzí jazyk	3			6		12			
	druhý cudzí jazyk									
Matematika a informatika	matematika	12			8		17			
	informatika	1			2		3			
Človek a príroda	človek a príroda	3			4		16			
	biológia									
	fyzika									
	chémia									
Človek a spoločnosť	človek a spoločnosť	3			5		13			
	občianska náuka									
	geografia									
	dejepis									
	náboženská výchova náboženstvo/ etická výchova	3			2		4			
Človek a svet práce	človek a svet práce	3			2		4			
Umenie a kultúra	hudobná výchova	3			2		3			
	výtvarná výchova	3			2		4			
Zdravie a pohyb	telesná a športová výchova	6			4		8			
Sumár hodín (za cyklus bez disponibilných hodín)		69			53		113			
Voliteľné (disponibilné) hodiny		6			5		14			
Spolu za cyklus		75			58		127			
Časové dotácie v ročníkoch		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
		23	25	27	28	30	31	32	32	32

Poznámky

Všeobecná časť

1. Podľa tohto rámcového učebného plánu pripraví učebný plán *národnostnej školy*, v ktorých sa výchovno-vzdelávací proces uskutočňuje najmenej v dvoch vzdelávacích oblastiach v jazyku národnostnej menšiny, pričom jedným z povinných vyučovacích predmetov je jazyk národnostnej menšiny a literatúra a *národnostné triedy*, v ktorých sa výchovno-vzdelávací proces uskutočňuje v najmenej jednom vyučovacom predmete v jazyku národnostnej menšiny, pričom jedným z povinných vyučovacích predmetov je jazyk národnostnej menšiny a literatúra.
2. Rámcový učebný plán vymedzuje týždenný počet vyučovacích hodín. Jedna vyučovacia hodina má podľa tohto plánu 45 minút. V prípade inej dĺžky vyučovacej hodiny škola jej trvanie a prepočet vyučovacieho času na 45 minútové vyučovacie hodiny uvedie v školskom vzdelávacom programe.
3. Vyučovací predmet pre príslušný ročník, ktorý sa podľa učebného plánu základnej školy vyučuje jednu hodinu týždenne, teda 33 hodín ročne, možno zaradiť do rozvrhu hodín počas celého školského roka vyučovaný 1 vyučovaciu hodinu týždenne alebo dve vyučovacie hodiny každý druhý týždeň, len v prvom polroku alebo v druhom polroku školského roka alebo si škola môže zvoliť vlastnú organizáciu vyučovania (exkurzia, blokovo, kurz a pod.).
4. Rozdelenie tried na skupiny a zriaďovanie skupín na vyučovanie jednotlivých predmetov sa uskutočňuje podľa osobitného predpisu **Chyba! Záložka není definována..** Pri vyučovaní predmetov, ktoré nie sú priamo uvedené vo vyhláske, možno žiakov deliť na skupiny podľa priestorových, personálnych a finančných podmienok školy a podľa náročnosti predmetu s ohľadom na požiadavky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.
5. Na základe rámcového učebného plánu škola vypracuje učebný plán školy, v ktorom rozhodne o:
 - a. zaradení vyučovacích predmetov do ročníkov príslušného vzdelávacieho cyklu, pričom začiatok vyučovania konkrétneho vyučovacieho predmetu vrátane tých, ktoré vytvárajú profiláciu školy, rešpektuje zásadu veku primeranosti,
 - b. hodinovej dotácii jednotlivých vyučovacích predmetov v ročníku.
6. Hodinové dotácie vyučovacích predmetov škola určí tak, aby boli dodržané tieto pravidlá:
 - a. Každý vyučovací predmet v učebnom pláne školy musí byť zaradený do vzdelávacej oblasti definovanej v štátnom vzdelávacom programe.
 - b. Ak je v rámcovom učebnom pláne stanovený počet hodín pre konkrétny vyučovací predmet, súčet hodinových dotácií tohto predmetu vo všetkých ročníkoch príslušného vzdelávacieho cyklu nesmie byť v učebnom pláne nižší ako je počet hodín stanovený v rámcovom učebnom pláne.
 - c. Ak je v rámcovom učebnom pláne stanovený počet hodín pre vzdelávaciu oblasť, súčet hodinových dotácií všetkých vyučovacích predmetov zaradených do vzdelávacej oblasti vo všetkých ročníkoch príslušného vzdelávacieho cyklu nesmie byť nižší ako je počet hodín stanovený v rámcovom učebnom pláne.
 - d. celkový súčet hodín v ročníku rešpektuje počet stanovený v RUP, resp. môže byť navýšený v zmysle poznámky 13 v RUP.

7. Rozdelenie časových dotácií v učebnom pláne školy je východiskom pre rozdelenie učiva v učebných osnovách školského vzdelávacieho programu. Rozsah učiva v učebných osnovách pre jednotlivé predmety a ročníky zodpovedá rozdeleniu hodín v učebnom pláne školy.
8. Škola realizuje v 2. a v 3. cykle pre každú triedu tematické dni zamerané na rozvoj prierezových gramotností v rozsahu najmenej 4 vyučovacie dni v jednom školskom polroku, pričom jeden vyučovací deň predstavuje šesť vyučovacích hodín. Ciele a obsah tematických dní pre jednotlivé ročníky, ktoré vychádzajú zo vzdelávacích štandardov a podporujú dosiahnutie cieľov základného vzdelávania, si škola zadefinuje v školskom vzdelávacom programe.
9. Škola realizuje raz ročne v každom ročníku 1. a 2. cyklu didaktické hry a v každom ročníku 3. cyklu účelové cvičenia. Jeden vyučovací deň predstavuje v 1. cykle päť vyučovacích hodín, v 2. cykle a v 3. cykle šesť vyučovacích hodín. Ciele a obsah didaktických hier a účelových cvičení, ktoré vychádzajú zo vzdelávacích štandardov vzdelávacej oblasti zdravie a pohyb, si škola zadefinuje v školskom vzdelávacom programe.
10. Voliteľné (disponibilné) hodiny použije škola na dotvorenie školského vzdelávacieho programu tak, aby podporili dosiahnutie cieľov základného vzdelávania.
11. Pri prestupe žiaka prijímajúca škola v prípade zistených odlišností zohľadní žiakovi ich kompenzáciu spravidla v priebehu jedného školského roka.
12. Podľa tohto rámcového učebného plánu sa vzdelávajú aj žiaci so zdravotným znevýhodnením a žiaci s nadaním, a to s uplatnením špecifik podľa časti *10 Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením a žiakov s nadaním v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania* tohto dokumentu.
13. Škola môže po prerokovaní v rade školy v školskom vzdelávacom programe stanoviť vyšší celkový počet hodín, najviac však na 84 hodín v 1. cykle, 64 hodín v 2. cykle a 139 hodín v 3. cykle. Ak sa škola rozhodne zvýšiť počet hodín, tieto sú financované z vlastných zdrojov.

Poznámky k vzdelávacím oblastiam a predmetom

Jazyk a komunikácia

1. V základnom vzdelávaní sa podľa výberu žiaka a možností školy vo vyučovacom predmete *cudzí jazyk* vyučujú tieto cudzie jazyky: anglický jazyk, francúzsky jazyk, nemecký jazyk, ruský jazyk, španielsky jazyk, taliansky jazyk. Zvolený jazyk žiak navštevuje od 1. cyklu bez možnosti zmeny.
2. Škola je povinná z rámca voliteľných (disponibilných) hodín ponúknuť žiakom 7. – 9. ročníka ako *druhý cudzí jazyk* jeden z jazykov: anglický jazyk, francúzsky jazyk, nemecký jazyk, ruský jazyk, španielsky jazyk, taliansky jazyk podľa možností školy a záujmu žiakov, súhrnne najmenej šesť vyučovacích hodín týždenne. Takto zvolený druhý jazyk žiak navštevuje od 7. do 9. ročníka bez možnosti zmeny, ak riaditeľ školy z vážnych dôvodov nerozhodne inak.
3. Ak žiak ponuku školy na vyučovanie *druhého cudzieho jazyka* nevyužije, zaradí ho škola na iný vyučovací predmet, na ktorý využije šesť vyučovacích hodín z disponibilných hodín pre 3. cyklus. Toto nie je možné uplatniť, ak si žiak nevybral anglický jazyk ako prvý cudzí jazyk. V takom prípade si ho musí v 7. – 9. ročníku vybrať ako druhý cudzí jazyk, a to súhrnne najmenej šesť vyučovacích hodín týždenne, ktoré mu je škola povinná z rámca disponibilných hodín zabezpečiť.

Človek a príroda

1. Škola môže obsah vzdelávania vzdelávacej oblasti človek a príroda v 3. cykle realizovať ako integrovaný vyučovací predmet alebo ako samostatné vyučovacie predmety biológia, fyzika, chémia.
2. Pri vyučovaní, kde sa vyžaduje nadobúdanie a overovanie praktických zručností žiakov vo vzdelávacej oblasti človek a príroda, sa odporúča rozdelenie žiakov s ohľadom na požiadavky ochrany zdravia a bezpečnosti práce a podľa podmienok školy.

Človek a spoločnosť

1. Škola môže obsah vzdelávania vzdelávacej oblasti človek a spoločnosť, okrem predmetov etická výchova a náboženská výchova, v 3. cykle integrovať tak, že vyučovací predmet bude identický so vzdelávacou oblasťou alebo sa bude štruktúrovať do samostatných vyučovacích predmetov.
2. Vyučovacie predmety etická výchova a náboženská výchova sa vyučujú ako povinne voliteľné predmety. Žiak si vyberá, či bude navštevovať etickú alebo náboženskú výchovu. Vybraný predmet navštevuje žiak počas celého školského roka.
3. Časť obsahu vzdelávacej oblasti človek a spoločnosť sa v 2. a 3. cykle vyučuje formou tematických dní podľa poznámky č. 8 vo všeobecnej časti.

Zdravie a pohyb

1. Ak má škola vhodné podmienky na vyučovanie predmetu telesná a športová výchova, odporúča sa využiť voliteľné (disponibilné) hodiny na posilnenie uvedeného predmetu v prvom a druhom cykle.
2. Športové triedy majú navýšenú hodinovú dotáciu vo všetkých ročníkoch o 3 hodiny na vyučovací predmet športová príprava.
3. Časť obsahu vzdelávacej oblasti zdravie a pohyb sa vyučuje formou didaktických hier v 1. a 2. cykle, ktoré slúžia na praktické osvojenie si učiva najmä komponentu Ochrana a bezpečnosť zdravia a obyvateľstva a účelových cvičení v 3. cykle, podľa poznámky č. 9 vo všeobecnej časti.

9 Vyučovací jazyk

Vyučovacím jazykom v základných školách je štátny jazyk.

V národnostných školách alebo v národnostných triedach môže byť vyučovacím jazykom jazyk národnostnej menšiny alebo štátny jazyk a jazyk národnostnej menšiny sa môže vyučovať ako jeden z vyučovacích predmetov. Vyučovací jazyk, v ktorom sa predmet vyučuje, je zároveň aj jazykom, v ktorom sa vykonáva skúška, monitorovanie a hodnotenie kvality výchovy a vzdelávania.

Výchova a vzdelávanie sa môže uskutočňovať ako bilingválne vzdelávanie v štátnom jazyku a súčasne v cudzom jazyku – anglickom, nemeckom, francúzskom, ruskom, španielskom alebo talianskom. Za bilingválne vzdelávanie sa nepovažuje situácia, ak sú niektoré predmety vyučované v nemeckom jazyku na školách, kde má nemecký jazyk postavenie jazyka národnostnej menšiny. V takom prípade ide o školu s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny.

10 Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením a žiakov s nadaním v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania

Pri výchove a vzdelávaní žiaka so zdravotným znevýhodnením alebo žiaka s nadaním, v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania, je nutné zohľadniť všetky jeho individuálne potreby pri prekonávaní prekážok a bariér, ktorým pri vzdelávaní čelí pri dosahovaní svojho plného potenciálu alebo pri využívaní svojich práv sú vzdelávaní na rovnocennom základe s ostatnými žiakmi.

Zohľadňovanie individuálnych potrieb žiaka zabezpečuje rovnocenný, primeraný a efektívny prístup pri učení, v účasti na výchove a vzdelávaní spolu s ostatnými žiakmi školy, pri všetkých činnostiach kolektívu triedy, pri ktorých je to možné. Žiak, ktorý má zariadením poradenstva a prevencie diagnostikované špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby, môže mať zároveň navrhnuté úpravy týkajúce sa obsahu, metód, foriem alebo spôsobu hodnotenia a spolupráce s odbornými zamestnancami.

10.1 Zabezpečenie výchovy a vzdelávania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami

Žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami sa vzdeláva spolu s ostatnými žiakmi v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania.¹³

Žiak so zdravotným znevýhodnením sa do školy prijíma rozhodnutím riaditeľa školy na základe žiadosti zákonného zástupcu, ktorej súčasťou je správa z diagnostického vyšetrenia zariadenia poradenstva a prevencie, v ktorej sú odporúčané úpravy obsahu, metód, foriem alebo spôsobu hodnotenia a spolupráca s odbornými zamestnancami.

¹³ § 2 písm. ai) a § 3 písm. d) zákona č. 245/2008 Z. z.

Žiak so zdravotným znevýhodnením sa môže vzdelávať aj v špeciálnej triede základnej školy, v základnej škole pre žiakov so zdravotným znevýhodnením alebo v špeciálnej základnej škole.¹⁴

Školský vzdelávací program školy a výchovný program školského zariadenia je vypracovaný v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania, so zákazom diskriminácie a zákazom segregácie podľa osobitných predpisov.¹⁵

V školskom vzdelávacom programe môže škola definovať podmienky pre výchovu a vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami,¹⁶ ako:

- spoluprácu členov školského podporného tímu, pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov,
- špecifiká organizácie výchovno-vzdelávacieho procesu žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

Pri výchove a vzdelávaní žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami je dôležité zabezpečiť spoluprácu so školským podporným tímom, zariadením poradenstva a prevencie a so zákonnými zástupcami žiaka.

Žiak sa vzdeláva podľa školského vzdelávacieho programu a učebného plánu školy, ktorú navštevuje. Ak žiakovi jeho špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby neumožňujú, aby sa vzdelával podľa školského vzdelávacieho programu, žiak sa vzdeláva podľa individuálneho vzdelávacieho programu. Individuálny vzdelávací program žiaka vypracujú v súlade s odporúčaniami zariadenia poradenstva a prevencie pedagogickí zamestnanci poverení riaditeľom školy v spolupráci so školským podporným tímom, alebo so školským špeciálnym pedagógom, pedagogickým asistentom a odbornými zamestnancami školy a po konzultácii so zákonným zástupcom žiaka. Individuálny vzdelávací program žiaka možno priebežne počas školského roka upravovať tak, aby zohľadňoval aktuálne potreby žiaka. Kópia individuálneho vzdelávacieho programu sa poskytuje zákonnému zástupcovi.¹⁷

Ak žiak plní školskú dochádzku osobitným spôsobom formou individuálneho vzdelávania,¹⁸ zabezpečuje škola v maximálnej možnej miere podmienky pre jeho vzdelávanie v súlade s vyjadrením všeobecného lekára pre deti a dorast alebo zariadenia poradenstva a prevencie.

Žiak, ktorý bol oslobodený od vzdelávania vo vyučovacom predmete alebo jeho časti,¹⁹ môže využívať tieto vyučovacie hodiny na posilnenie výučby iného vyučovacieho predmetu alebo špecifickú pedagogickú a odbornú podporu a intervenciu v súlade s odporúčením zariadenia poradenstva a prevencie.

Žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami môže mať namiesto vyučovacieho predmetu telesná a športová výchova vyučovacím predmetom zdravotná telesná výchova, ktorý je špecifickou formou telesnej a športovej výchovy.²⁰

¹⁴ § 94 ods. 1 zákona č. 245/2008 Z. z.

¹⁵ § 3 písm. e) zákona č. 245/2008 Z. z.

¹⁶ § 7 ods. 5 zákona č. 245/2008 Z. z.

¹⁷ § 7 ods. 1 vyhlášky č. 223/2022 Z. z.

¹⁸ § 24 ods. 2 písm. a) zákona č. 245/2008 Z. z.

¹⁹ § 31 ods. 4 zákona č. 245/2008 Z. z.

²⁰ § 7 ods. 4 vyhlášky č. 223/2022 Z. z.

11 Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov v národnostných školách a národnostných triedach

Výchova a vzdelávanie v jazyku národnostnej menšiny sa zaručuje v národnostných školách a národnostných triedach. Výchovno-vzdelávacia činnosť v národnostných školách a národnostných triedach sa zameriava aj na zachovanie a rozvoj kultúrnej a jazykovej identity žiakov patriacich k národnostným menšinám.

Prostriedkom na dosiahnutie cieľov výchovy a vzdelávania je vyučovanie jazyka národnostnej menšiny a vyučovanie vzdelávacích oblastí a vyučovacích predmetov v jazyku národnostnej menšiny v rámci všetkých cyklov vzdelávania.

Podporné opatrenia vo výchove a vzdelávaní, ktoré nadväzujú na osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením a žiakov s nadaním v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania, sa vzťahujú aj na výchovu a vzdelávanie žiakov v národnostných školách a národnostných triedach. Pri realizácii podporných opatrení je žiadúce, aby pedagogickí zamestnanci a odborní zamestnanci, ktorí poskytujú podporné opatrenia, spĺňali jazykové a kvalifikačné predpoklady v zmysle platnej legislatívy a ovládali aj jazyk národnostnej menšiny.

Osobitosťami výchovy a vzdelávania v národnostných školách a národnostných triedach sú:

- vyučovanie povinného vyučovacieho predmetu *jazyk národnostnej menšiny a literatúra*,
- vyučovanie vzdelávacích oblastí a vyučovacích predmetov v jazyku národnostnej menšiny v rámci všetkých cyklov vzdelávania,
- vyučovanie povinného vyučovacieho predmetu *slovenský jazyk a literatúra ako L_1* , resp. vyučovanie povinného vyučovacieho predmetu *slovenský jazyk a slovenská literatúra* pre školy s vyučovacím jazykom maďarským, ktorý sa vyučuje metódami a formami výchovy a vzdelávania ako cudzí jazyk (L_2),
- vymedzenie špecifického obsahu povinných vyučovacích predmetov vzdelávacej oblasti *Človek a spoločnosť* vo všetkých cykloch, prostredníctvom ktorého žiaci národnostných škôl a národnostných tried poznávajú realie, hodnoty a kultúru vlastnej národnostnej menšiny,
- vymedzenie špecifického obsahu vzdelávacej oblasti *Umenie a kultúra* vo všetkých cykloch, prostredníctvom ktorého žiaci národnostných škôl a národnostných tried poznávajú realie a hodnoty vlastnej národnostnej kultúry,
- používanie edukačných publikácií pre národnostné školy a národnostné triedy, ktoré sú v súlade s princípmi a cieľmi výchovy a vzdelávania v zmysle školského zákona,
- vedenie pedagogickej dokumentácie²¹ školy dvojjazyčne, a to v štátnom jazyku a jazyku príslušnej národnostnej menšiny,
- školský vzdelávací program národnostnej školy musí byť vypracovaný v súlade s princípmi a cieľmi výchovy a vzdelávania s príslušným štátnym vzdelávacím programom a má obsahovať aj časť zameranú na zachovanie a rozvoj kultúrnej a jazykovej identity žiakov patriacich k národnostným menšinám.

²¹ Rozsah pedagogickej dokumentácie a ďalšej dokumentácie, ktorá sa vedie dvojjazyčne, určuje § 5 ods. 6 Vyhlášky Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky č. 21/2022 Z. z. o pedagogickej dokumentácii a ďalšej dokumentácii.

12 Osobitosti výchovy a vzdelávania cudzincov

Pri realizácii výchovno-vzdelávacieho procesu sa berie ohľad na individuálne výchovno-vzdelávacie potreby žiaka – dieťaťa cudzinca²² (ďalej len „žiak – cudzinec“) a uplatňujú sa podporné opatrenia²³ v rozsahu a intenzite, ktorá zodpovedá jeho potrebám.

Podporné opatrenia môžu byť zamerané na:

- uplatňovanie personalizovaného a diferencovaného prístupu úpravou cieľov a obsahu výchovy a vzdelávania, metód, foriem a prístupov vo výchove a vzdelávaní, vrátane metód a foriem skúšania a hodnotenia,
- podporu na osvojovanie si štátneho (slovenského) jazyka a zároveň podporu na osvojovanie si vyučovacieho jazyka školy, pokiaľ ním je iný ako slovenský jazyk,
- využívanie kompenzačných a špeciálnych edukačných pomôcok,
- identifikáciu potrieb, prekážok a bariér vo výchove a vzdelávaní formou pedagogickej a orientačnej diagnostiky, monitoringu a hodnotenia rizík.

Úprava cieľov a obsahu výchovy a vzdelávania sa môže realizovať formou rozloženia v rámci vzdelávacieho cyklu či stupňa vzdelania, tzn. že pri realizácii výchovno-vzdelávacieho procesu sa berie ohľad na úroveň doterajšieho vzdelania, ovládanie vyučovacieho jazyka a na ďalšie individuálne osobitosti žiakov – detí cudzincov.

Hodnotenie žiakov – cudzincov je nevyhnutná súčasť výchovno-vzdelávacieho procesu, tak ako aj u ostatných žiakov školy. Vo všeobecnosti u všetkých žiakov – cudzincov zaradených na základné vzdelávanie v adaptačnom období²⁴ platí, že je potrebné zohľadňovať pri ich hodnotení nedostatnú znalosť štátneho jazyka, resp. vyučovacieho jazyka, nakoľko sa jedná o závažnú súvislosť, ktorá ovplyvňuje ich výkon. Zároveň platí, že základná škola môže zohľadniť úroveň ovládania štátneho jazyka žiaka – cudzinca aj v ďalších rokoch jeho vzdelávania.²⁵ Žiaka – cudzinca je žiadúce hodnotiť individuálne, prispôbiť hodnotenie špecifickým potrebám a rozvojovým možnostiam tohto žiaka.

Podporný systém hodnotenia žiaka – cudzinca nastavujú pedagogickí zamestnanci v spolupráci s odbornými zamestnancami alebo so školským podporným tímom, respektíve s odbornými zamestnancami zariadenia poradenstva a prevencie.

Počas adaptačného obdobia žiaka – cudzinca, v čase osvojovania si vyučovacieho jazyka školy, sa odporúča pri priebežnom aj súhrnnom hodnotení využívať prevažne slovné hodnotenie, a to najmä u žiakov 1. stupňa základnej školy. U žiakov 2. stupňa základnej školy sa odporúča hodnotiť slovne, prípadne doplniť klasifikáciu slovným hodnotením (tzv. kombinované hodnotenie). Pokiaľ je to možné, pri hodnotení žiaka – cudzinca sa zohľadnia aj výsledky predchádzajúceho vzdelávania na škole v cudzine (dostupné v listinnej alebo digitálnej podobe).

²² § 146 ods. 1 zákona č. 245/2008 Z. z.

²³ § 145a a § 145b zákona č. 245/2008 Z. z.

²⁴ Adaptačné obdobie žiaka – cudzinca je obdobie prvého roku vzdelávania (t. j. dve hodnotiace obdobia/ jedno hodnotiace obdobie = jeden polrok školského roka) žiaka v škole na území Slovenskej republiky

²⁵ § 55 ods. 5 zákona č. 245/2008 Z. z.

Ak sa trieda, v ktorej je zaradený žiak – cudzinec, hodnotí klasifikačnými stupňami, odporúča sa žiakovi minimálne počas adaptačného obdobia upraviť formu hodnotenia. Iná forma hodnotenia pre tohto žiaka – cudzinca, sa uvedie do zápisnice z pedagogickej rady aj s predpokladanou dĺžkou obdobia, počas ktorého bude tento žiak hodnotený inak ako ostatní žiaci príslušnej triedy v príslušnom vyučovacom predmete.

Ostatným žiakom triedy je vhodné vysvetliť, prečo je žiak – cudzinec hodnotený inak.

Základné princípy hodnotenia:

- prihliadať na úroveň ovládania vyučovacieho jazyka žiakom,
- hodnotiť pokrok a osvojenie si vzdelávacieho obsahu,
- zohľadňovať pri hodnotení individuálnu situáciu.

Žiakom – cudzincom sa na odstránenie jazykových bariér poskytuje **jazyková podpora** na osvojenie si štátneho (slovenského) jazyka. Jazykovú podporu zabezpečuje škola v rozsahu podľa výsledkov jazykovej diagnostiky, aktuálne platných podmienok vzdelávania žiakov – cudzincov a podmienok školy. Jazykovú podporu môže poskytovať podľa rozhodnutia vedenia školy pedagogický zamestnanec školy, alebo škola sprostredkuje jazykový kurz zabezpečovaný externým poskytovateľom, ktorý je realizovaný priamo v škole, mimo školy alebo dištančnou formou prostredníctvom prostriedkov založených na využívaní počítačových sietí. V prípade dištančnej formy sa odporúča žiakovi zabezpečiť materiálo-technickú asistenciu zo strany školy. Škola vytvára skupiny od 1 do 8 žiakov. Skupina môže byť z hľadiska prvého (materinského) jazyka žiakov a veku zmiešaná.

Na základe výsledkov jazykovej diagnostiky je žiak zaradený do jedného z troch variantov jazykovej podpory.

Žiak bez znalosti slovenského jazyka²⁶ je vzdelávaný v rámci intenzívnej jazykovej podpory podľa vzdelávacieho štandardu pre slovenský jazyk ako druhý jazyk – úroveň 1 s minimálnou časovou dotáciou 48 hodín a s odporúčanou časovou dotáciou 200 vyučovacích hodín.

Žiakovi so základnou úrovňou ovládania slovenského jazyka (približne na úrovni A1 – A2 podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky) sa poskytuje jazyková podpora podľa vzdelávacieho štandardu pre slovenský jazyk ako druhý jazyk – úroveň 2 s minimálnou časovou dotáciou 64 hodín a s odporúčanou časovou dotáciou 150 vyučovacích hodín.

Žiakovi s dostatočnou znalosťou slovenského jazyka (prahová úroveň, t. j. približne na úrovni B1 podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky) je poskytovaná individuálna jazyková podpora podľa jeho potrieb a nárokov vzdelávania. V prípade nedostatočnej znalosti akademického jazyka je odporúčaná jazyková podpora s časovou dotáciou 100 vyučovacích hodín prispôbená individuálnym jazykovým potrebám žiaka. Podpora je poskytovaná súbežne aj v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu.

²⁶ Žiak na najnižšej úrovni ovládania jazyka nedokáže odpovedať na otázky týkajúce sa jeho osoby a rodiny, aj keď mu partner v komunikácii aktívne pomáha. Nerozumie bežným frázam. Neovláda elementárnu slovnú zásobu a elementárne gramatické pravidlá používané v najfrekvencovanejších komunikačných situáciách. Neovláda dostatočne slovenskú abecedu.

Žiakovi s potrebou podpory pri osvojovaní si vyučovacieho jazyka v národnostných školách alebo národnostných triedach môže škola poskytnúť podporu cez rozšírené vzdelávanie v rámci povinného vyučovacieho predmetu, voliteľného vyučovacieho predmetu, kurzu či doučovania so zameraním na osvojovanie si vyučovacieho jazyka školy. V prípade jazykového kurzu ho môže škola sprostredkovať aj cez externého poskytovateľa, ktorý je realizovaný priamo v škole, mimo školy alebo dištančnou formou prostredníctvom prostriedkov založených na využívaní počítačových sietí. V prípade dištančnej formy sa odporúča žiakovi zabezpečiť materiálno-technickú asistenciu zo strany školy. Žiaci – deti cudzincov v národnostných školách a národnostných triedach, ktorí taktiež neovládajú slovenský jazyk, postupujú pri osvojovaní si slovenského jazyka spolu s ostatnými žiakmi. V prípade potreby, napríklad keď nastúpia do školy v inom ako 1. ročníku, môžu školy využiť i vyššie zmienené podporné opatrenia na osvojenie si slovenského jazyka.

Záverečné ustanovenia

Úloha štátneho vzdelávacieho programu

Štátny vzdelávací program je základný dokument, ktorý vymedzuje obsah a ciele vzdelávania, podľa školského zákona je napísaný tak, aby školám umožňoval zohľadniť mnohoraké potreby svojich žiakov a realizovať svoju víziu a naplňovať vlastné ciele školy. Preto rámcovo vymedzuje ciele výchovy a vzdelávania, obsah a rozsah výchovy a vzdelávania. Podrobnejšiu informáciu o zamýšľanom obsahu, procese a hodnotení vzdelávania v konkrétnej škole obsahuje školský vzdelávací program.

Nový štátny vzdelávací program je súčasťou komplexných zmien základného vzdelávania, ktoré zasahujú nielen oblasť obsahu vzdelávania, ale aj tvorbu novej kultúry a etosu školy, ktorú je možné charakterizovať ako učiacu sa organizáciu. Nadväzuje na Štátny vzdelávací program predprimárneho vzdelávania v materských školách, ktorý vytvoril podmienky na prepojenie so Štátnym vzdelávacím programom pre základné vzdelávanie (ďalej len „štátny vzdelávací program“). Zohľadňuje priority štátu v oblasti vzdelávania, ktorými sú predovšetkým rozvoj poznania a stratégií poznávania, podpora kritického myslenia, rozvoj morálneho charakteru a tvorivého prístupu k životu, inklúzia, výchova k environmentálnej zodpovednosti, k etickým princípom, k zdraviu a digitálna transformácia.

Používanie Štátneho vzdelávacieho programu pre základné vzdelávanie

Podľa Štátneho vzdelávacieho programu pre základné vzdelávanie (ďalej len „ŠVP“), schváleného dňa 31. 3. 2023 pod č. 2023/831:7-A2140:

- a. sa môže uskutočňovať výchova a vzdelávanie od prvého ročníka:
 - od školského roku 2023/2024 v základných školách, s ktorými bude uzavretá dohoda o experimentálnom overovaní,
 - od školského roku 2024/2025 alebo 2025/2026 v základných školách na základe registrácie školy v rezortnom informačnom systéme,
- b. od školského roku 2026/2027 s povinnosťou pre všetky základné školy postupovať podľa neho vo výchove a vzdelávaní od prvého ročníka.

Stratégia revízií

ŠVP môže byť revidovaný na základe dát a informácií z terénu (prax založená na dôkazoch). Predpokladom revízie je evidencia o nutnosti zmien na úrovni jednotlivých častí ŠVP²⁷, najmä však na úrovni vzdelávacích štandardov, ktoré preukázateľne smerujú k vytvoreniu predpokladu na zlepšenie základného vzdelávania.

Proces revízie musí prebiehať aj s ohľadom na tvorbu kritériálnych/overovacích testov a tvorbu edukačných publikácií. Rozsah navrhovaných zmien je postupný a umožňuje priebežnú adaptáciu všetkých aktérov vzdelávania.

Do ŠVP je možné vstupovať na úrovni všetkých jeho častí do roku 2026 (so zverejnením zmien spravidla do apríla daného roku).

- Revíziou vzdelávacích štandardov pre prvý cyklus v roku 2026 (najneskôr do apríla 2026)
- Revíziou vzdelávacích štandardov pre druhý cyklus v roku 2028 (najneskôr do apríla 2028)
- Revíziou vzdelávacích štandardov pre tretí cyklus v roku 2032 (najneskôr do apríla 2032)

Po prvej revízii vzdelávacích štandardov daného cyklu, môže revízia prebiehať pravidelne po intervale jeho trvania (spravidla so zverejnením zmien do apríla daného roku).

Gramatická poznámka

Na označenie osôb v ŠVP sa používa zástupný mužský rod. Napríklad pojmy učiteľ, žiak sú v tomto dokumente používané ako pedagogické kategórie alebo na označenie profesijnej skupiny, t. j. vo význame žiak i žiačka, učiteľ i učiteľka. Výrazy nie sú prechýľované do ženského rodu, aby nedošlo k zníženiu zrozumiteľnosti textu.

27 Konkrétne ciele výchovy a vzdelávania, Profil absolventa, Charakteristika odboru vzdelávania a jeho dĺžka, Stupne vzdelania, Forma výchovy a vzdelávania, Vzdelávacie oblasti, Vzdelávacie štandardy, Rámcové učebné plány, Vyučovací jazyk, Osobitosti výchovy a vzdelávania – žiakov so zdravotným znevýhodnením a žiakov s nadaním, žiakov v národnostných školách a v národnostných triedach – v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania, Osobitosti výchovy a vzdelávania cudzincov